

Types of Muqtarin Words in the Quran and Their Use

Rahim Aghaei

PhD Candidate, Department of
Humanities, Kazerun Branch, Islamic
Azad University, Kazerun, Iran

**Mohammad Mehdi Rezvani
Haghighi Shirazi ***

Faculty Member, Department of
Humanities, Shiraz Branch, Islamic Azad
University, Shiraz, Iran

Ali Akbar Aref

Faculty Member, Department of
Humanities, Kazerun Branch, Islamic
Azad University, Kazerun, Iran

Accepted: 10/07/2024

Extended Abstract

1. Introduction

Words that are associated with, accompanied by, or Hamaya have the meaning of something that is often missing. In addition to the sight of a Chinese mob meeting, there is a peculiar sway in it that is visible everywhere, and there is a possibility that it is likely that it will meet somewhere else. In the Qur'an, they are the types of words associated with Ast.

- What are the words that are conjugated or conjugated and are divided into clauses in the Qur'an?
- The meanings of the aspects of my interpretation and the meanings of the words associated with dijnūh and dakhmā with a description of metaphysical factors such as the attributes of Khādāvand and Qīmāt mi Kānd? An analytical and descriptive approach that is very useful.

Get information about the book you need to use if there is anything on your device. Here is an overview of the timely investigation of the words associated with each other in order to divide the clauses into articles. I have mentioned it in some cases, and I recited the Qur'an in its place. But this article is a division into the clauses of every Qur'an, and they are false. Hemanshini and the same

Received: 10/07/2024

ISSN: 2228-6616

eISSN: 2476-6070

* Corresponding Author: rara09173227064@gmail.com

How to Cite: Aghaei, R., Rezvani Haghighi Shirazi, M. M., Aref, A. A. (2024). Types of Muqtarin Words in the Quran and Their Use, *Journal of Seraje Monir*, 15(49), 1-54. DOI: 10.22054/ajsm.2024.79247.2029

language are subject to interpretation. Description of the qualities of God in his room.

2. Literature Review

Khakpur et al. (1396) investigated and analyzed the most important verses and verses of Surah Hajj and Believers. The aim of the present article is to explain the most important verses in the Surah Hajj and the believers, which are descriptive-analytical and applied, but also cognitively based on the meaning of the verse and extract it from it. Analysis of the meaning of this Surah in the light of its meaning. Ahangar and Mikadah (1395) in the article Wakawi Zaban Shanakhti Ba Hum Ayya Wajgani in the Glorious Qur'an. This is the most important verse in the history of the surahs of Isra, Kahf, Maryam, and Taha, with the most important verses in the Holy Qur'an.

3. Methodology

This is the type of writing that is written in the form of the book of Khaniya and Sindkawi with the centerpiece of the Noble Qur'an. Anjam is his master. Here are the sources of the resource of Niyaz, Shinasai, and the source of analysis of the decision of his knowledge and all the stages of his death in this type with a topic in relation to Buddh, Yaddasht Bardari, Shad, and SBSS, with the extraction of demands and srangam. It is used to analyze and organize the demands of Paradakhta.

4. Results

Paired words in the Qur'an in this article have 14 types of dividing the sheddah and keh as part of the phrase:

1- They are meanings 2- Wasila and Ibzar relationship 3- Comprehensiveness of meanings 4-Cut your teeth 5-Contrast of meanings 6- Hawza i 7- A sexual encounter 8- Spatial connection 9- Ali's relationship 10- An attribute of an attributive attribute 11- A connection to the past 12- With them, a volumetric verse 13- There are verses related to them 14- They have a prophetic verse

However, by dividing the clauses of all the words that are conjugated, justifying them into verses, and extracting them, they are the results of a complete analysis of the meaning of the phrase:

Their meaning (convergence): 29/5%

Wasila and Ibzar Association: 5/0%

3 | Types of Muqtarin Words in the Quran and Their Use | Aghaei et al

Meaning inclusion: 60/11%

Part time: 12/2%

Opposite meanings (directional- linear - intersectional - implied - contrast - ambiguity): 5/25%

With them, I have possession of any (or a bond that meets you after me and chand after me): 5/15%

Corresponding to a sexual relationship: 1/1%

Spatial association: 680/0%

Ali's link: 680/0%

Attributive adjective link: 30%

Long-term relationship: 3%

Volumetric verse: 87/1%

What are the meanings of the verses: 5/0%

What is a prophetic verse: 1/5%

5. Discussion

Words that are associated or accompanied in the Qur'an are very diverse and extensive in matters of belief, morals, social, rulings, and various affairs of the Quran, as they are the face of the axis of Buddh and the neighborhood, the possibility of increased gustarsh and secrets and eloquence. There are many different words and jokes in this table. There is a word associated with it in a special way. Take the languages that look with us and the content of the house and the two sides in the context of the verses and the matter of the revelation. Statement of a special issue, which may be combined with the division of a clause and a group of words associated with a decision. Such as: Ibrahim and Ishmael had a prophetic verse in their possession, and they had a certain decision in their possession.

6. Conclusion

The conjunction is so skillfully intended by God for important and necessary actions that as soon as the first word is mentioned, the second word is prepared in the mind and quickly comes to mind. This in itself conveys God's skillful command that he should always remember his necessary and obligatory actions and tasks and become the queen of his mind and soul. On the other hand, it conveys the sanctity of that verb, which cannot be mentioned by any name. Understanding the structure of literary features and the type of expression in the Quran using the words of conjunction, in which even

with a cursory glance, one can understand many of the ways of expression, expressiveness, brevity, respect, and politeness in the expression of the Quran using related words or phrases.

Keywords: Paired Words, Accompanying, Secret Hamashini, Quran.

سرهم‌نشینی کلمات مقترن یا مصاحب در قرآن

 رحیم آفابی

 دانشجوی دکتری، دانشکده علوم انسانی، واحد کازرون، دانشگاه آزاد اسلامی،
کازرون، ایران

 محمد مهدی رضوانی
حقیقی شیرازی*

 عضو هیئت علمی، دانشکده علوم انسانی، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز،
ایران

علی اکبر عارف

 عضو هیئت علمی، دانشکده علوم انسانی، واحد کازرون، دانشگاه آزاد اسلامی،
کازرون، ایران

چکیده

کلمات مقترن یا مصاحب یا همایی به معنی همراهی دو واژه است که غالباً در کنار هم آورده می‌شود؛ و از منظر زبان‌شناسی اجتماع عناصری است که تمایل خاصی به ظاهرشدن در کنار یکدیگر دارند و احتمال باهم آمدن آن‌ها قابل پیش‌بینی است. در قرآن هم بخش وسیعی از آن‌هم انواع کلمات مقترن است که بسیاری از آن مخصوص خود قرآن و ادبیات عرب سابقه نداشته است. در این پژوهش تلاش شده ضمن ارائه تعریف دقیق و جامع از کلمات مقترن و معیارهای تعیین آن، انواع مختلف آن در قرآن کریم کشف و تبیین نماییم. پژوهش پیش رو، با روش تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای در پی تحقیق این هدف نگارش یافت. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد هم‌نشینی واژگانی و مقترن، درک آیات قرآن را آسان‌تر کرده و نکات مبهمی را روشن کرده است. بعضی کلمات مقترن واژه محور بوده و در هم‌نشینی خود کلمات بسیاری زیادی را می‌پذیرند و ظهور اسلام و معجزه جاوید آن یعنی قرآن باعث به وجود آمدن اصطلاحات و کلمات باهم‌آوایی یا مقترن شده و در نکات تفسیری، توصیف خداوند و قیامت، فهم آیات و استخراج احکام اعتقادی، فقهی، اجتماعی نقش اساسی داشته است.

کلیدواژه‌ها: کلمات مقترن، مصاحب، سرهم‌نشینی، قرآن.

* نویسنده مسئول: rara09173227064@gmail.com

مقدمه

مصاحبه در اصطلاح همراهی دو واژه است که غالباً در کنار هم آورده می‌شود به گونه‌ای که یک پیوند معنایی میان آن‌ها وجود دارد، در زبان‌شناسی معاصر از آن تحت عنوان ارتباط کلمات و هم‌نشینی یاد می‌شود، بزرگان ادبیات عربی کسانی چون جاحظ و ابن هشام و ابن عقیل توجه فراوانی بدان معطوف داشته‌اند. زبان عربی با توجه به کثرت صیغه‌ها، ضمیرها، تفاوت مذکر و مؤنث، انواع استعاره‌ها و تفاوت معنای یک لفظ از منطقه به منطقه دیگر گستردگی فراوانی برای معانی و حجم زیاد در الفاظ کم می‌باشد. کلمات مصاحبه یا مقترن بخشی از اثرگذاری آیات قرآن چه در صدر اسلام و چه در قرون بعدی تا الآن بوده است و یکی از دلایلی که نقش مؤثری در لذت بردن از قرآن دارد ضرباننگ موسیقی الفاظ است که از کنار هم قرار گرفتن کلمات و چگونگی آرایش واژگان در کنار هم در موقعیت مکانی جمله و سیاق جمله است. یکی از روش‌های برجسته‌سازی کلام ادبی و متمایز کردن آن از کلام عادی بهره‌گیری از صداهای خاص و تکرار آن‌ها در واژگان متعددی از یک عبارت است که آفریننده متن با تکرار صداهای خاص پیام به خصوصی را به مخاطب القا می‌کند (صالحی، ۱۳۷۴، ص ۵۰۲)؛ و قرآن دارای ژرفایی است که برای ورود به آن پس از آشنایی با قرائت نخست باید از باب الفاظ وارد شد چراکه بدون درک دقیق معنای واژگان نمی‌توان به معنا و مراد حق تعالی از آیات قرآن رسید درک و کشف معانی واژگان قرآنی یکی از رموز نفوذ آیات قرآن کریم در دل و روح اعراب جاهلی و سایر انسان‌ها و گرویدن به این کلام استفاده از الگوهای آوایی در کلام بوده است و سرتاسر قرآن کریم از آیات مقفی، هم‌وزن و انتخاب آواهای مناسب و کلمات مصاحب و مقترن موج می‌زند. در این میان، یکی از قواعد زبان‌شناسی که در تحلیل معنای واژگان از تأثیر زیادی برخوردار است، محوره هم‌نشینی است که نقش به سزایی در انتقال پیام دارد. این قاعده، در ارتباط با کاربرد مجازی در متن است که مشخصه سخن واقع‌گرا به شمار می‌آورد. در این راستا، یکی از آثار ادبی که ساختار واژگان و تعابیر آن به این نحو سامان‌دهی شده‌اند، قرآن کریم است.

ایزوتسو معتقد است: قرآن کریم یک نظام معنایی جدید است. معانی واژه‌های قرآن کریم از بیرون مشخص نشده‌اند، بلکه در درون خود قرآن کریم مشخص می‌شوند مثلاً معنای یک واژه‌ای در تقابل و هم‌نشینی با واژه‌های دیگر در قرآن کریم باید کشف شود. در هر زبان و فرهنگی نمی‌توان و نمی‌شود هر ترکیبی و کلمه‌ای را به کلمه دیگر ترکیب کرد و یا ساخت بلکه باید رابطه‌ای یافت که بتوان باهم آبی لازم را باهم داشته باشد و مفهوم قابل قبولی برای کل کاربران زبان داشته و به‌طور ساده‌تر عنوان کرد که مقبولیت عام داشته باشد و ابهام ایجاد نکند و هیچ زبانی نمی‌تواند اتفاقی و بدون رابطه و دلیل از قواعد و اصول مربوط خود فراتر رود. بدون شک هر کلمه‌ای در قرآن آگاهانه و با توجه به سیاق و بافت موردنظر انتخاب شده و به‌گونه‌ای که کلمه دیگر نمی‌تواند جای آن بنشیند و با توجه به اینکه هر آیه‌ای از نظر معنا متفاوت از آیه دیگر است لذا کاربرد موسیقی و آهنگ با توجه به معنای آیه متفاوت است، هرچند در حالت کلی زیرمجموعه هم قرار می‌گیرند (پیرزادینا و همکاران، ۱۳۹۵، ص ۱۰۴).

بنابراین کلمات مقترن هم با توجه به سیاق آیه و جایگاه و نقش آن در هر آیه بار معنای متفاوتی را بیان می‌کند که هر وقت این کلمه با کلمه‌ای دیگر مقترن شود کاملاً بار معنایی جدید را ایجاد می‌کند و فضای آیه و انتخاب آن کلمه با توجه به وزن آن، چینش آن، نقش آن، معنا و تفسیر جدیدی را به آیه اضافه می‌کند و این چینش و قرار گرفتن از نظر علم نحو کاملاً اثبات شده است که باید دارای قاعده و قانون باشد و از نظر ظاهری و حتی ضرباهنگ موسیقی هم باید تناسب داشته باشند. در این پژوهش کوشش بر آن هست که انواع کلمات مقترن را مشخص و تقسیم‌بندی و انواع آن بیان شود و به بررسی رابطه بین این کلمات و چینش آن‌ها چه از نظر ظاهری، وزن، معنا، سیاق و قواعد صرف و نحوی پرداخته و سپس وجهی از وجوه اعجاز قرآن را در گزینش الفاظ و نوآوری‌های آن اثبات گردد و نقش کلمات مقترن در فهم آیات و دلالت‌های قرآنی مشخص شود که به‌تنهایی نمی‌توان به فهم دلالت الفاظ دست یافت؛ و در پی دستیابی پاسخ به این سؤال می‌باشد که آیا کلمات مقترن یا مصاحب یا باهم آبی در قرآن کریم گسترده و دارای تنوع می‌باشد و

حتی بعضی از آن‌ها در مصاحبت خود کلمات زیادی را می‌پذیرند؟

پیشینه پژوهش

مطالعات انجام‌شده توسط خورشیا و همکاران (۱۳۹۵) نشان می‌دهند که سوره کافرون بر اساس سه تقابل دوگانه اصلی و سازه دوم نیز بر اساس سه تقابل دوگانه فرعی از چهار سازه فرعی تشکیل شده است. این مطالعه بیان می‌کند که یکی از این سازه‌های فرعی، دو بار در متن به کار رفته است، یک بار با دلالت ایجابی و یک بار با دلالت سلبی. عناصر زبانی در متن به گونه‌ای تنظیم شده‌اند که سازه‌های سوره را هم‌زمان از هم جدا می‌کنند و به یکدیگر پیوند می‌دهند تا از این طریق، ساختار کلی متن شکل بگیرد. این جدایی و پیوند هم در سطح معنایی سوره و هم در سطوح واجی و واژگانی و نحوی دیده می‌شود و نشان می‌دهد که چگونه معانی مدنظر در سوره از طریق روابط جانشینی و هم‌نشینی میان سازه‌های سوره در چارچوبی منسجم ارائه شده‌اند.

همچنین، مرسل و همکاران (۱۳۹۷) در مقاله‌ای درباره معناشناسی واژه «عذاب» در قرآن کریم، با توجه به روابط هم‌نشینی و جانشینی، به تحلیل معنای این واژه پرداختند. آن‌ها با مطالعه عمیق متن قرآن، به این نتیجه رسیدند که واژه «عذاب» در ارتباط با واژگانی چون «کفر»، «ظلم»، «کبر» و «نفاق» هم‌نشین شده است و این عوامل زمینه‌ساز برای عذاب می‌باشند. همچنین، در ارتباط با واژگانی چون «خسر»، «حبط»، «عقاب»، «نار» و «جزاء» نیز دارای هم‌معنایی نسبی است که هر کدام به‌نوعی به عذاب اشاره دارند.

در مقاله‌ای دیگر، خاکپور و همکاران (۱۳۹۶) نشان دادند که در سوره‌های حج و مؤمنون ۱۷ رابطه هم‌آیی از میان ۱۹ رابطه یافت شد. این مطالعه نشان می‌دهد که ۲۷۶ رابطه باهم‌آیی از میان ۷۸ آیه سوره حج و ۱۱۸ آیه سوره مؤمنون شناسایی شده است. علاوه بر این، برخی از کلمات با هم آینده در سوره حج بی‌فاصله و در سوره مؤمنون با فاصله استفاده شده‌اند و این نشان می‌دهد که این روابط معنایی بسیاری را در متن قرآن ایجاد می‌کنند.

رابطه هم‌نشینی

برای اینکه واژگان و یا کلمه‌های زبانی بتوانند پیامی را برسانند باید بر طبق قاعده و قانون و روال خاصی بر روی یک محور افقی کنار هم بنشینند این محور هم‌نشینی و روابط واحدهایی که بر روی این محور و در کنار هم می‌نشینند، رابطه هم‌نشینی می‌گویند و هر یک از این کلمات باید از یک ویژگی دستوری و مکمل برخوردار باشند. رابطه هم‌نشینی نشان می‌دهد، عناصری که روی زنجیره گفتار کنار هم قرار می‌گیرند با یکدیگر چه رابطه‌ای دارند مثلاً در جمله علی رفت واژه‌های علی و رفت که در روی زنجیره گفتار در کنار هم قرار می‌گیرند باهم رابطه هم‌نشینی دارند. محور هم‌نشینی همان محور افقی کلام است که اجزای کلام در آن با یکدیگر هم‌نشین می‌شود (ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۲، ص ۱۲). اگرچه در مباحث زبان‌شناسی معاصر، بسیار بر موضوع هم‌نشینی واژه‌ها تأکید می‌شود؛ ولی این بدان معنا نیست که متقدمان از این مسائل بی‌اطلاع بوده و بهره نداشتند. هم‌نشینی از نظر پالمر تابع قواعد و ارتباط عناصر زبانی با یکدیگر برحسب مفاهیم از پیش تعیین شده واژی- دستوری انباشته‌شده در ذهن است (فرانک، ترجمه کوروش صفوی ۱۳۷۳، ص ۸۰).

علت مجاورت و هم‌نشینی در یک تقسیم‌بندی دیگر به دو صورت:

الف) واژگانی: در باهم‌آیی بافتی-واژگانی، دو یا چند واژه، به دلیل روابط مختلف واژگانی و اغلب در ساخت‌های اضافی با یکدیگر به کار می‌روند؛ منظور از روابط مختلف واژگانی در اینجا مجموعه روابط معنایی است که بین خود واژه‌های زبان برقرار است مانند؛ هم‌معنایی، تضاد، شمول معنایی و جزء واژگی.

ب) دستوری: در باهم‌آیی بافتی-دستوری، دو یا چند واژه که به دلایل دستوری در کنار هم به کار می‌روند. این نوع باهم‌آیی بیشتر در افعال مرکب و گروه‌های حرف‌اضافه‌ای در زبان فارسی دیده می‌شود. در بسیاری از افعال مرکب، از نظر دستوری قواعد و محدودیت‌هایی در هم‌نشینی فعل و جزء یا وابسته فعلی وجود دارد که باعث می‌گردد برخی ترکیب‌های فعلی بسامد زیادتری نسبت به سایر ترکیب‌های ممکن داشته

باشند.

به‌طور کلی می‌توان گفت هر واژه، می‌تواند با یک یا چند واژه دیگر هم‌نشین شود و همین قابلیت هم‌نشینی واژه‌ها با یکدیگر است که امکان تشکیل جمله و واحدهای بزرگتر زبان مانند متن را به دست می‌دهد.

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های هر زبانی، قابلیت هم‌نشینی واژه‌ها با یکدیگر است که امکان تشکیل جمله و واحدهای بزرگ‌تر زبان از جمله متن را به دست می‌دهد. در علم معناشناسی، از فرایند هم‌نشینی واژه‌ها که به‌ویژه در شکل‌دهی نظام واژگانی و نحوی زبان نقش سازنده‌ای را ایفا می‌کند، با نام باهم‌آوایی یاد می‌شود (شریفی و همکاران، ۱۳۹۱، ص ۴۰).

هم‌نشینی واژه‌ها را می‌توان بر پایه دو اصل تبیین کرد: اصل اول، کثرت بسامد کاربرد واژه‌ها با یکدیگر یا به تعبیری آمیختگی معنایی واژه‌هاست که در ذهن گویشوران زبان با نام یک واژه مرکب و بعضاً یک واحد واژگانی تثبیت شده است. اصل دوم نیز به بافت‌های خاصی اشاره دارد که در آن واژه‌ها با یکدیگر هم‌نشین می‌شوند بی‌آنکه بتوان هیچ رابطه ذهنی یا تشریک تداعی بین واژه‌ها برقرار کرد شریفی و همکاران، ۱۳۹۱، ص ۴۲).

کلمات مقترن در قرآن

قرآن مجید جامع‌ترین و کامل‌ترین معارف و حیانی را در خود جای داده است. دست‌یابی صحیح و روشمند به آموزه‌های این کتاب آسمانی، با توجه به ویژگی‌های خارق‌العاده آن، روش‌شناسی خاص خود را طلب می‌کند و فهم درست آن نیاز به تبیین دقیق و کامل مبانی، روش‌ها و مراحل فهم و تفسیر این کتاب الهی دارد. برای انتقال پیام‌های آسمانی، اصلاحات زبانی به زیباترین شکل ممکن در قرآن کریم به کار رفته است. قرآن کریم به‌عنوان کلام آسمانی، سبکی متمایز از دیگر متون دارد. کلمات قرآنی طوری انتخاب شده و در کنار یکدیگر با نظم خاصی آمده که هیچ‌گونه، ضعفی در این تألیف مشاهده نمی‌شود و در ترتیب کلمات، دقت خاصی وجود دارد و کلمات برگزیده شده و بکار رفته،

در آیات قرآنی، طوری است که کلمه مترادف آن نمی‌تواند جایگزین آن کلمه بشود و به‌جز، کلمه مستعمل در آیه، کلمه دیگر مناسب آن نیست. چه‌بسا کلماتی که به‌ظاهر مترادف هستند و در بدو امر، دو کلمه در نظر افراد مبتدی ظاهراً به یک معنی هستند و کتب لغت هم، آن دو کلمه را به یک معنی ترجمه کرده ولی قرآن با دقت خاص، کاربرد کلمات را دقیقاً تعیین کرده و هر کلمه را در مورد خاص خود بکار برده است. قرآن کریم که معجزه‌ی خداوند است، باید از هر کتاب دیگری رساتر باشد تا این صفت در آن تحقق یابد با توجه به جنبه ربانی بودن واژه‌های آن، ممکن نیست که الفاظ بدون دلیل منطقی در کلام خداوند سبحان ذکر شده باشد و این یکی از اعجازهای قرآن کریم است. کلمات هم‌نشین یا کالوکیشن‌ها کلماتی هستند که با همدیگر به کار می‌روند. همراهی و ملازمت بین واژگان ضوابطی دارد که با آن مراد مصاحبه به دست می‌آید و مفهوم ترکیب‌ها نزد گوینده و شنونده پیش‌بینی می‌شود و فهمیدنی است.

بررسی و مطالعه انواع تقسیم‌بندی کلمات مقترن، کلماتی که در قرآن به‌عنوان مصاحب یا مقترن وجود داشته‌اند به‌طور کلی می‌توان تقسیم کرد:

۱. هم‌معنایی (تقارب)

هرگاه کلمه دوم در جهت تکمیل معنای اول آورده شود تا مفهوم تکمیل شود و می‌توان به‌جای یکدیگر بکار برد اما هم‌معنایی مطلق وجود ندارد.

۲. رابطه وسیله و ابزار

هرگاه یکی از واژه‌ها یک وسیله است که باعث انسجام شدن کار می‌شود.

۳. شمول معنایی

هرگاه مفهومی بتواند یک یا چند کلمه را شامل شود و مثل سود و فحشا

۴. جز واژگی

این نوع از مقترن رابطه کل به جز را میان دو مفهوم نشان می‌دهد.

۵. تقابل معنایی (جهتی - خطی - متقاطع - ضمنی - تباین - واژگانی)

بین دو مفهوم که مؤلفه معنایی مشترک دارند ولی یکدیگر را نقض می‌کرده و در مقام تضعیف و نفی یکدیگرند؛ و دسته‌ای از تقابل معنایی متضاد دارند اما متضاد گونه‌ای از تقابل است.

۶. باهم‌آوایی حوزه‌ای (یا رابطه تقابل تک بعدی و چند بعدی)

زمانی که دو یا چند کلمه با دامنه معنایی یکسان باشند مانند پیاز - گوجه = خیار - فصل - فوم

تفاوت بین تقابل تک‌بعدی و چندبعدی: تک‌بعدی فقط در یک بعد معنایی متفاوت باهم دارند که یا پشت سرهم قرار می‌گیرند یا در ابتدا و انتها قرار دارند و به‌صورت مدور هستند. بیض، سود، مثنی ثلاث، اما چندبعدی از دو بعد معنایی متفاوت هستند اعضاء گروه نسبت به یک نقطه مرجع در جهات متفاوت قرار می‌گیرند. خمر - مسیر، انصاب، ازلام، ید، رجل، افواه.

۷. تقابل رابطه جنسی

هرگاه یکی به‌عنوان ماده سازنده دیگری است و یا تعریف می‌شود.

۸. رابطه مکانی

کلماتی که از نوع مکان و محل می‌باشد.

۹. رابطه علی

هرگاه در کلمات هم‌نشین یکی از کلمات علتی برای واژه دیگر باشد.

۱۰. رابطه صفتی اسنادی

صفتی در معنای اسم می‌آید و آن اسم را توضیح و توصیف می‌کند و در بعضی موارد محدود می‌کند.

۱۱. رابطه زمان

باهم‌آیی که زمان یا رخ دادن واژه دیگر است و یا هم‌معنا در محدوده زمان

۱۲. باهم‌آیی حجمی

زمانی که یکی از کلمات حکم ظرف را برای آن واژه دارد.

۱۳. باهم‌آوایی تداعی آوایی

سه حروف آن‌ها باهم تشابه دارند و معمولاً یکی از آنان معنادار و دیگری بی‌معنا است و مفهوم هم دو یکی است.

۱۴. باهم‌آوایی نبوی

که معجزه یا ویژگی پیامبر یا نام پیامبر دیگر در کنار یکدیگر ذکر می‌شود.

تجزیه و تحلیل آماری و توصیفی انواع مصاحب یا مقترن در قرآن

مصاحب یا مقترن واژگانی بخش وسیعی از قرآن می‌باشد؛ بنابراین برای درک بهتر و آسان‌تر و رفع شک و شبهه و اختلاف در بسیاری از موارد لازم است که مصاحب یا مقترن هم از نظر لغوی، نحوی، سیاق و شرایط فرهنگی مورد بررسی دقیق قرار گیرد تا بتواند فهم اصلی را بیان کند.

پس از تقسیم‌بندی کلی مصاحب یا مقترن و جستجو در آیات و استخراج آن‌ها نتایج زیر از نظر آماری به دست آمده، لازم به ذکر است که این آمار و ارقام به صورت کلی از تحقیق حقیر فراهم گردید است. اگرچه تلاش شده که دقیق و بی‌نقص باشد اما احتمال خطا وجود دارد و فقط به عنوان یک آمار کلی و تحقیق به تحقیقات بعدی می‌تواند مفید باشد.

هم‌معنایی (تقارب): ۵/۲۹٪

رابطه وسیله و ابزار: ۰/۵٪

شمول معنایی: ۱۱/۶۰٪

جز واژگی: ۲/۱۲٪

تقابل معنایی (جهتی-خطی-مقاطع-ضمنی-تباین-واژگانی): ۲۵/۵٪

باهم آوایی حوزه‌ای (یا رابطه تقابل تک‌بعدی و چندبعدی): ۱۵/۵٪

تقابل رابطه جنسی: ۱/۱٪

رابطه مکانی: ۰/۶۸۰٪

رابطه علی: ۰/۶۸۰٪

رابطه صفتی اسنادی: ۳۰٪

رابطه زمان: ۳٪

باهم آوایی حجمی: ۱/۸۷٪

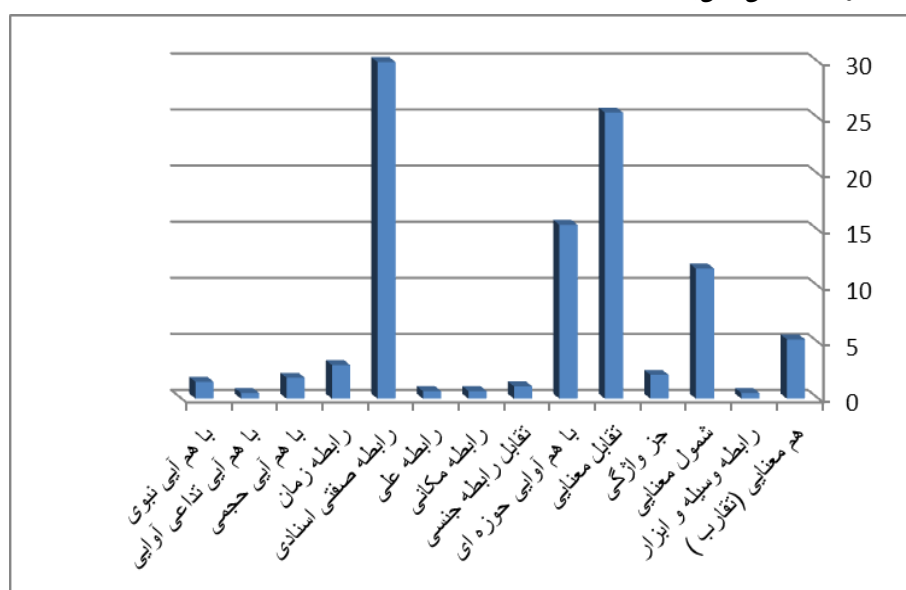
باهم آوایی تداعی آوایی: ۰/۵٪

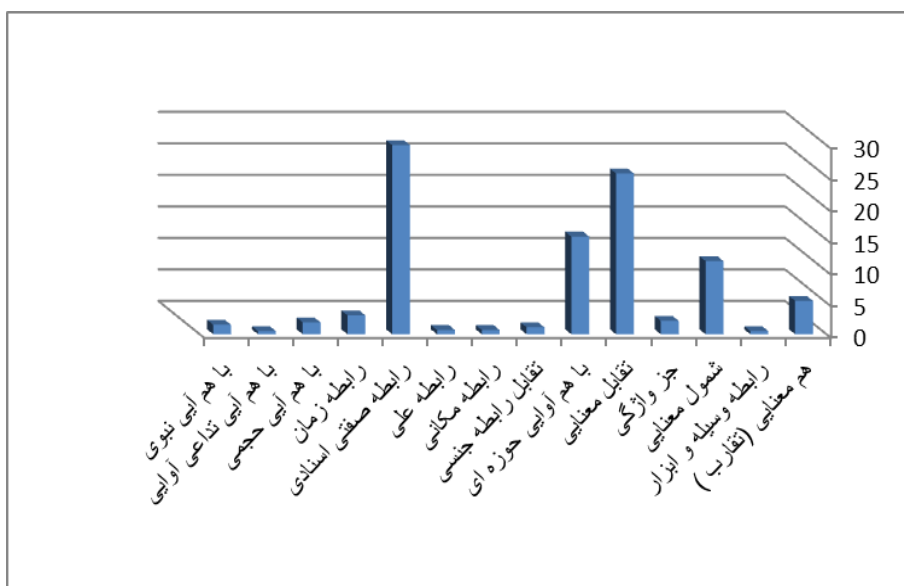
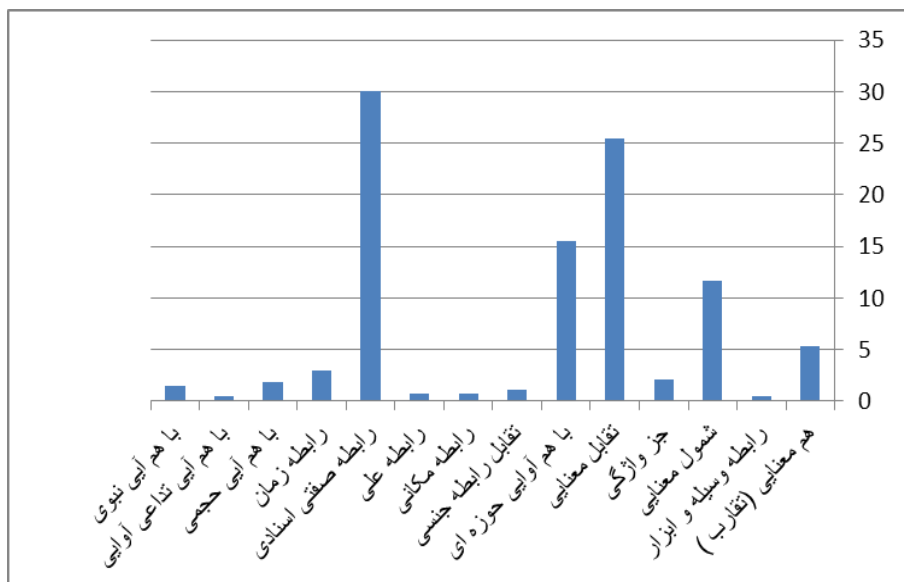
باهم آوایی نبوی: ۱/۵٪

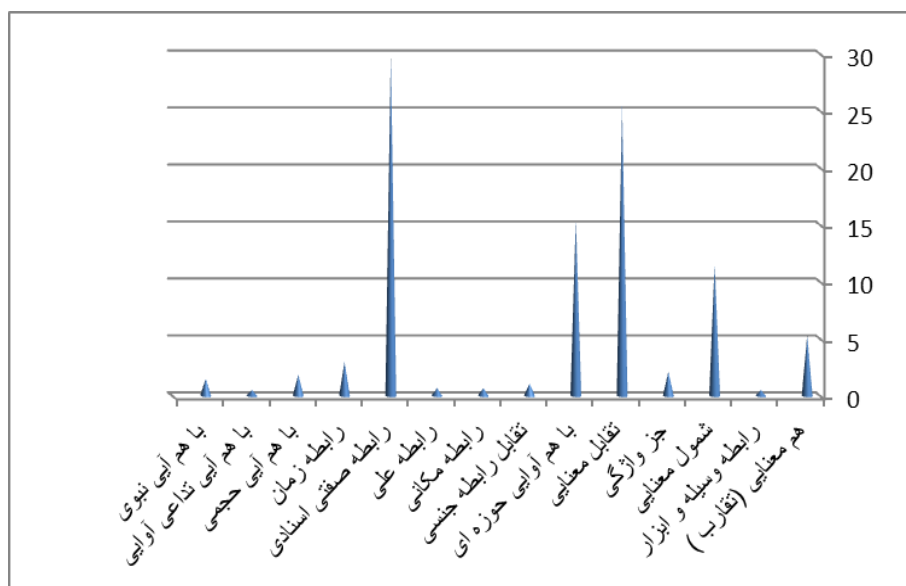
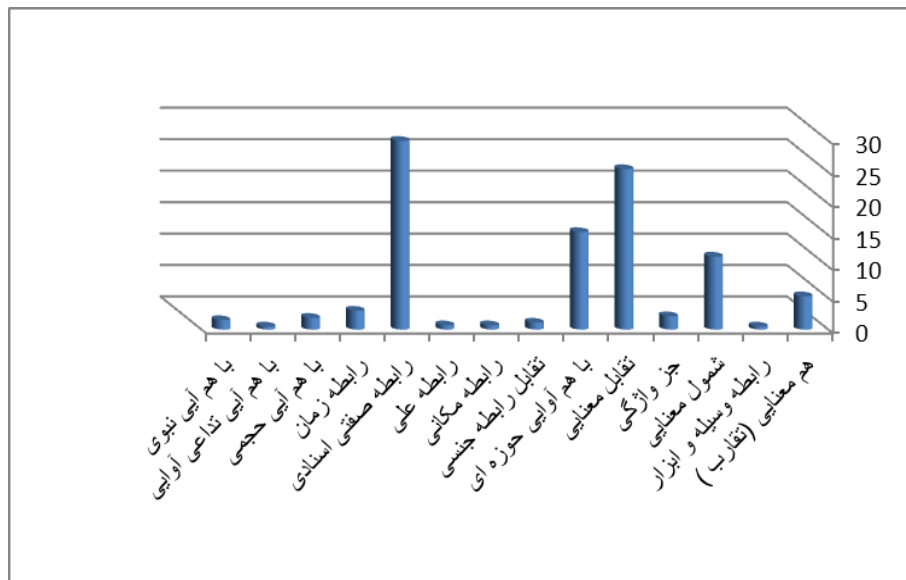
در بین انواع باهم آوایی، رابطه صفتی اسنادی با حدود ۳۰٪ بیشترین نوع باهم آوایی را شامل می‌شود و تقابل معنایی هم با ۲۵/۵٪ در رتبه بعدی قرار دارد. کلمات مقترن یا مصاحب در قرآن دارای تنوع و گستردگی فراوانی در همه موضوعات اعتقادی، اخلاقی، اجتماعی، احکام، شئون مختلف دارد و بسیاری از آن‌ها واژه محور بوده و دارای قابلیت گسترش زیاد و سرایت ویژگی به سمت واژگان دیگر بوده و از نکات دیگر این جدول این است که بسیاری از کلمات مقترن به خاطر ویژگی خاص که خود لغات از نظر معنا و محتوا دارا بوده است و از طرفی به خاطر سیاق آیات موقعیت و شأن نزول و بیان مسئله خاص می‌تواند در چندین تقسیم‌بندی و گروه کلمات مقترن قرار بگیرند. مثل: ابراهیم و اسماعیل که هم در باهم آوایی نبوی و هم حوزه‌ای قرار می‌گیرند. کلمات مقترن یا باهم آوایی از نوع موصوف و صفت (رابطه صفتی-اسنادی) که در آیات قرآن کریم فراوان یافت می‌شود مانند اسوه حسنه، الدین الخاص، الدین القیم، الشجره الملعونه، صراط المستقیم، لوح محفوظ، النبی الامی، الیوم الاخر، الیوم الموعود، مقام محمود، مقام کریم، بیت عتیق، بیت معمور از بررسی آنان نقش فعالی در محدود

کردن و توجیه دلالت ترکیب‌ها در ترکیب واژگان مشخص می‌شود که این باهم‌آوایی‌ها نقشی در بسیاری از به‌کارگیری مسائل احکامی، فقهی و روابط اجتماعی اسلام ایفا می‌کنند.

معنای کلمات باهم‌آوایی فقط بررسی معنای مفرد کلمات نیست بلکه بسیاری از آنان از معنای اولیه و ترکیبی خود فراتر رفته و معنای اصطلاحی، مجازی، کنایه‌ای یا عرفی پیدا کرده‌اند. مثل اهل بیت

استخراج احکام فقهی از کلمات مقترن

اجل مسمی

یکی از بارزترین صورت‌های مصاحبه لفظی، همایی بین صفت و موصوف است که حوزه تلازم بین واژگان را آشکار می‌سازد. در این نوع مصاحبه، واژگان با کلمات معینی توصیف می‌شوند و رابطه بین دو کلمه ملازم، مستحکم می‌شود در نتیجه این تلازم، تعبیر اصطلاحی ایجاد می‌شود. مصاحبه لفظی در ترکیب وصفی «أَجَلَ مُسَمًّى».

این دو لفظ متلازم ۲۱ بار در قرآن کریم در سیاق‌ها و معنی و مفهوم مختلف آمده که بر حوزه تلازم بین آن‌ها در به کارگیری قرآنی دلالت می‌کند.

«أَجَلَ» و «مُسَمًّى» در لغت: لغت شناسان در معنای «وقت، زمان» برای «أَجَلَ» هم‌داستان‌اند؛ لکن نویسنده لسان العرب آن را «زمان مرگ» و یا «زمان سررسید قرض» دانسته است^۱ و راغب آن را مدت تعیین شده برای هر چیزی می‌داند^۲. صاحب قاموس آن را مدت شیء و آخر مدت معنا کرده است^۳.

طبق این دیدگاه، اجل دو معنی دارد، مدت معین به‌طور کامل تحقق بخشد^۴. در معنای مذکور این آیه نیز توجه برانگیز است: «...وَيُرْسِلُ الْآخِرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى...»^۵ و ارواح دیگری را (که باید زنده بمانند) باز می‌گرداند تا سرآمدی معین. ممکن است «أَجَلَ مسمی» در آیه همان مدت‌زمان تعیین شده‌ای باشد که خداوند برای بقای انسان در زندگی دنیا مقرر کرده است.

معنای به‌دست آمده، در اقتران لفظی «أَجَلَ مسمی» با سیاق دین و احکام آن در آیه «دین» نیز متجلی می‌شود، آنجا که الله متعال می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ

۱. ابن منظور، محمد بن مکرم، لسان العرب، بیروت: دار صادر، چاپ سوم، بی تا، ج ۱۱، ۱۴۱۴، ص ۱۱.

۲. راغب اصفهانی، حسین بن محمد بن فضل، المفردات فی غریب القرآن، ترجمه و تحقیق: دکتر سید غلامرضا

حسینی، تهران، نشر مرتضوی، چاپ دوم، ج ۱، ۱۳۷۵، ص ۱۵۲

۳. فیروز آبادی، محمد بن یعقوب، القاموس المحیط، بیروت: دارالکتب العلمیه، ج ۳، ۱۴۱۵ ق، ص ۴۴۷.

۴. قرطبی، محمد بن احمد، الجامع لأحكام القرآن، قاهره: دارالکتب المصریه، بی جا، ج ۷، ۱۹۴۶ م، ص ۵.

۵. زمر/ ۴۲

إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوهُ...» (بقره: ۲۸۲)، ای کسانی که ایمان آورده‌اید، هنگامی که دینی را تا مدت معینی (به خاطر گرفتن وام یا دادوستد) به یکدیگر بدهکار شدید، آن را بنویسید. این آیه، بزرگ‌ترین آیه قرآن است که درباره مسائل حقوقی و نحوه تنظیم اسناد تجاری سخن می‌گوید و نشانه جامعیت اسلام است که در دوره جاهلیت و در میان مردمی عقب افتاده، دقیق‌ترین مسائل حقوقی را طرح کرده است.^۱

مفسری در تبیین آیه گفته: که این آیه ارشادی از سوی خدای تعالی به بندگان مؤمن است که چون دادوستد مدّت داری با همدیگر انجام دادند، آن را بنویسند تا مقدار و زمان معامله فراموش نشود و نیز برای محکم کاری شاهی بر آن گواه باشد.^۲ «أجل مسمی» در آیه به معنای وقت معلوم، مانند تعیین کردن زمان دادوستد به مدت سال، ماه‌ها و روزهاست.^۳

فقها از هم‌آیی وصف «مسمی» با واژه «أجل» در این آیه، حکم فقهی «سَلَم» را استفاده کرده‌اند. از ابن عباس نقل شده است که این آیه به‌طور خاص درباره سَلَم ساکنان مدینه نازل شد، سپس تمام وام و قرض‌ها را در بر گرفت. فقها به‌همایی «أجل مسمی» در آیه دین استدلال کرده‌اند که سَلَم برای مدت‌زمان مجهول جایز نیست،^۴ و برای تأیید گفتار خود به سنت پیامبر (ص) تمسک جسته‌اند. در حدیث آمده است که پیامبر (ص) هنگامی که وارد مدینه شد، مردم خرما را به مدت دو سال و سه سال قرض می‌دادند، خطاب به آن‌ها فرمود: «مَنْ أَسْلَفَ فِي تَمَرٍ فَلْيُسَلِّفْ فِي كَيْلٍ مَّعْلُومٍ وَوَزَنٍ مَّعْلُومٍ، إِلَى أَجَلٍ مَّعْلُومٍ: هر کس خرما را قرض بدهد، باید پیمانه، وزن و مهلت بازگرداندن آن مشخص

۱. قرائتی، محسن، تفسیر نور، تهران، مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، ۱۳۸۳، ج ۱، ص ۴۴۸

۲. ابن کثیر دمشقی، اسماعیل بن عمرو، تفسیر القرآن العظیم (ابن کثیر)، بیروت: دارالکتب العلمیة، ۱۴۱۹ ق، ج ۱، ص ۵۵۹

۳. اندلسی، ابوحیان محمد بن یوسف، البحر المحیط فی التفسیر، بیروت: دارالفکر، ۱۴۲۰ ق، ج ۲، ص ۷۲۳؛ زحیلی، وهبة بن مصطفى (۱۴۱۸)، التفسیر المنیر فی العقیة و الشریعة و المنهج، بیروت: دارالفکر المعاصر، ۱۴۱۸ ق، ج ۳، ص ۱۰۵

۴. قرطبی، محمد بن احمد، الجامع لأحكام القرآن، قاهره: دارالکتب المصریة، بی‌جا، ج ۳، ۱۹۴۶ م، ص ۳۷۸

نقش هم‌آیی یا کلمات مقترن در شناخت خداوند و صفات باری تعالی

بیان اوصاف الهی، ویژگی‌های ملائکه، و توصیف بهشت و برزخ با استفاده از الفاظ ادبیات عرب صورت گرفته است. اما تفاوت قابل توجهی میان کاربرد عرفی این الفاظ و استعمالات قرآنی آن‌ها وجود دارد. به نظر می‌رسد مفاهیم جدیدی به ادبیات عرب وارد شده که در کاربرد جدید از سطح مادی به اوج معنویت ارتقا یافته است. زیرا مردم قبل از اسلام، در تمام ابعاد زندگی خود غرق در معنویات بودند و کمالات را صرفاً در ابعاد مادی جستجو می‌کردند، به طوری که بر کلمات معنوی یا اعتقادی توجه چندانی نمی‌کردند یا این توجه بسیار اندک بود. با ورود کلماتی که وظایف شرعی را بیان می‌کردند، توصیف امور معنوی، دنیای پس از مرگ و ویژگی‌های الهی برای مردم آسان‌تر شد. کلماتی مانند صلاه، روزه، حج، زکات، نفاق، غسل و وضو، به تدریج به فرهنگ عمومی وارد گردید و قرآن با مقابله با فرهنگ مادی و غیراخلاقی جاهلی، فرهنگ و تمدن عرب را از زوال نجات داد و آن را با معارف غنی اسلام، ایمان، اخلاق و عمل صالح آراست. بدین ترتیب، قرآن به ترویج ارزش‌های اخلاقی و توصیف‌های معنوی و ماورایی کمک شایانی نمود.

بخشی وسیعی از کلمات باهم‌آوایی یا مقترن قرآن کریم از نوع صفتی است و در این بین بخش مهمی از آن مردم به صفات خدا است و این نکته در شناخت ذات خداوند و پی بردن به صفات حقیقی او کمک شایانی می‌کند. انسان برای شناخت مسائل ماورایی به دلیل اینکه راهی به جز شناخت حواس پنج‌گانه و امورات دینی که توسط انبیاء از طریق وحی دریافت نموده ندارد و چون همین تعالی نیز برای عامه‌ی مردم سخت خواهد بنابراین بهترین راه شناخت خداوند توصیف خود او از خودش در کتاب‌های آسمانی است که با عناوین مختلف در آیه‌های مختلف با کمک کلمات مقترن یا مصاحب وجود دارد. صفاتی که دارای معانی بالا که علاوه بر اینکه برای انسان قابل فهم است دارای بار معنای بیشتری

۱. بخاری، محمد بن اسماعیل، صحیح بخاری، ریاض: مرکز دراسات و إعلام، بی‌جا، بی‌تا، جزء ۳، صص ۴۴-۴۳.

است که می‌توان تا حدودی پرده از ذات لایتناهی خداوند بردارد و این راز سربه‌مهر و درک ذات باری‌تعالی را تبیین نماید. صفاتی که وقتی در کنار یکدیگر می‌آیند مکمل یکدیگرند و ذهنیت انسان نسبت به این صفات را از شناخت مادی کاملاً تغییر داده و یکی از اعجاز قرآنی را نشان داده که هم بر اساس و منطق با ادبیات عرب و فرهنگ آن است و در مواردی هم از ابداعات و زبان خاص قرآن است. نکته مهم‌تر در این نوع صفات این است که همه صفات خداوند از ذات و کمال او سرچشمه می‌گیرد و کمال مطلق خداوند همه این صفات و جمیع عالی صفات را در خود دارد و این نوع صفات مانند صفات انسان نیست که نسبی و موقتی است و کسی نمی‌تواند همه آن‌ها را در خود داشته باشد و این صفات و کلمات مقترن خداوند را به تمام و کمال معرفی می‌کند و درنهایت هم می‌فرماید: الله اکبر؛ یعنی باز هم شناخت خداوند برای انسان عاجز خواهد بود.

نقش کلمات همایی یا مقترن در تصویر سازی و توصیف قیامت

در قرآن از واژگان و مفاهیمی استفاده شده که در فرهنگ آن جامعه مطرح بوده و مردم با آن مأنوس بوده‌اند و در این بین پیامبر هم با همین زبان شناخته شده با مردم ارتباط برقرار کرده و اگر واژه‌ها در سطح غیر محسوس باشد اما معنایی در جهت فراتر از آن باشد به این خاطر است که خداوند جعل اصطلاح نمی‌کند و از زبانی دیگری جز زبان مردم و اسلوب دیگری استفاده نمی‌کند تنها کاری که انجام می‌دهد این است که از این زبان به عنوان ابزاری کارآمد استفاده می‌کند تا آن حقایق غیرحسی و ماورایی را بیان کند و آن معنای بلند را در ظرفی از حروف مأنوس بیان کند و آن حقایق را با تعبیری قابل درک برای مردم که ملموس و عینی است.

در قرآن برای تصویرسازی از قیامت که در آن نظام کنونی جهان مادی به‌طور کلی نابود می‌شود از افعال و جملات خاصی سخن گفته تا بتواند با تصویرسازی و آرایه تشخیص انسان را که در حصار دنیای مادی است با این پدیده کاملاً ماورایی آشنا کند. مثل: فعل حرکت که برای کوه، جمع شدن برای جانوران، نابودی خورشید...

در قیامت قوانین طبیعی جهان به‌طور کلی به‌هم خورده و تغییر می‌کند و تمام قوانین و محاسبات دنیای مادی به هم می‌خورد در نتیجه انسان هیچ گونه تصویری از آن ندارد به جز

تصویرسازی یا مفهوم‌سازی کلمات در قرآن که در آن با استفاده از باهم‌آوایی‌های نو و بدیع که از ابداعات خود قرآن است و در ادبیات عرب سابقه نداشته دست به توصیف قیامت و چگونگی شروع آن می‌پردازد.

آمدن کلمه اذا با اسم و فعل در ۶ آیه سوره تکویر یک نوع از باهم‌آوایی جدید را که مربوط به خود قرآن و زیان ویژه اوست مخاطب را وارد فضایی همراه با ترس و اضطراب و تشویش و تصویرسازی جدید و غیرقابل وصف می‌کند و با آمدن فعل مجهول این نگرانی و اضطراب دوجندان می‌شود زیرا هم برای خدا تقسیم‌بندی زمان مطرح نیست و از طرفی درجه قطعیت و تأکید آن بیشتر می‌شود.

همایی اذا + اسم + فعل

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ:

پیچش خورشید یا جمع شدن خورشیدی با این همه عظمت خبر از واقعه‌ای هولناک همراه با ترس بدون اینکه زمان آن معلوم باشد یعنی برای همه انسان‌ها در هر زمانی احتمال وقوع آن وجود دارد چون که نمی‌تواند تاریخ آن را پیش‌بینی کند، پس همواره در هول و اضطراب خواهند بود.

وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ:

ستارگان کدر می‌شوند و روشنایی آنان از بین می‌رود. ستارگان مظهر روشنایی و نور هستند ولی در این آیه با آوردن فعل انکدرت و ایجاد یک فضای جدید یک پدیده طبیعی که عادت شده و انسان‌ها به آن عادت کرده‌اند را به چالش می‌کشاند و ذهن را متوجه حادثه‌ای غیرعادی و هولناک می‌کند که این کار نتیجه یک همایی جدید است.

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ: هنگامی که کوه‌ها حرکت داده شوند.

کوه مظهر استقامت، محکمی است وقتی سخت‌ترین و مقاوم‌ترین نماد خلقت از این تغییر در امان نیست اوج وقوع حادثه‌ای عظیم و هولناک را می‌توان در این آیه با همه وجود حس و درک کرد که با آمدن فعل سیرت در کنار جبل این معنای جدید به وجود آمده است.

وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ: هنگامی که شتران باردار فرو گذاشته شوند.

سِر هم‌نشینی کلمات مقترن یا مصاحب در قرآن؛ آقایی و همکاران | ۲۳

شتر با ارزش‌ترین و کاربردی‌ترین اموال عرب بوده که در هنگام قیامت نادیده انگاشته می‌شود و می‌خواهند بگویند که در این هنگام تمامی اموال قیمتی و خوب توسط صاحبان آن‌ها رها شده و رغبتی به آن ندارند و ترکیب عطلت همراه با این کلمه به خوبی اوج بی‌رغبتی و بی‌اعتنایی به اموال دنیا در هنگام این واقعه بزرگ را نشان می‌دهد.

وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ: هنگامی که حیوانات وحشی یکجا گردآوری شوند.

جمع شدن حیوانات که هر کدام نسبت به یکدیگر رمندگی و وحشت از هم دارند در کنار یکدیگر و بی‌اعتنایی به هم نشان از وحشتی عظیم و واقعه‌ای بزرگ دارد که هوش‌گریزی و عادت همیشگی حیوانات هم از یادرفته و در کنار یکدیگر جمع می‌شوند که این آیه با این ترکیب و فعل این مسئله را به خوبی نشان می‌دهد.

وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ: هنگامی که دریاها شعله‌ور شوند.

بیشتر از دوسوم زمین را آب فراگرفته آتش گرفتن آب دریا یک شگفتی است که چون معمولاً آب آتش نمی‌گیرد؟ یک نکته علمی در این مسئله اهمیت و یک بیان شگفت نکته علمی این است که آب از اکسیژن و هیدروژن ترکیب شده که هر دو با ایجاد شرایط شعله‌ور می‌شوند و ایجاد آتش دریا در آستانه قیامت هم خبر از وقوع عظیم و عجیب و وحشتناک می‌دهد و اینکه فشار وارده بر آب دریاها آن را تحت فشار و تجزیه و آتش قرار می‌دهد که این حجم عظیم آب آتش گرفتن واقعه‌ای استرس‌زا و توأم با وحشت بزرگی ایجاد خواهد کرد که قرار گرفتن فعل سُجِّرَتْ در کنار البحار این وحشت بزرگ را به خوبی بیان می‌کند.

نتیجه‌گیری

کلمات مقترن یا مصاحب که در همه زبان‌ها و فرهنگ‌ها وجود دارد و تابع شرایط محیط آداب و رسوم و سنن و تغییرات اجتماعی و فرهنگی، عرف زبانی، قواعد دستوری و نحوی می‌باشد. (با ظهور اسلام و کتاب قرآن تغییرات اساسی در فرهنگ زبانی و ادبیات عرب به وجود آمد و اصطلاحات و کلمات مقترن یا مصاحب جدیدی به خاطر صدور احکام عبادی، اخلاقی، سیاسی، اجتماعی به وجود آمد.) پس از تقسیم‌بندی و بررسی انواع نظریه‌ها درباره مقترن، قرآن دارای مقدار زیادی از کلمات مصاحب یا مقترن از انواع مختلف آن می‌باشد و

حتی تقسیم‌بندی و انواع آن بیشتر از تقسیم‌بندی زبان‌شناسی است و بسیاری از آنان واژه محور بوده و کلمات بسیار زیادی را می‌پذیرند و سرایت و ویژگی و قابلیت گسترش دارند. بسیاری از واژگان و ترکیب‌های قرآنی به‌تنهایی نمی‌تواند فهم اصلی آیه را برساند اما با بررسی واژگان همایی خیلی راحت‌تر و بهتر می‌توان به دلالت اصلی آیه پی برد. مثل اجل مسمی.

با آمدن اسلام و ظهور آن که با خود بزرگ‌ترین کتاب ادبی را به همراه خود آورد باهم‌آوایی جدیدی با توجه به صدور احکام، اعمال عبادی، دستورات اخلاقی، اجتماعی، فردی، بیان ویژگی قیامت، توصیف جهنم و بهشت، جهاد شکل گرفت؛ مانند اصحاب شمال، اصحاب یمین، مقام المحمود، المشعر الحرام، صفا و مروه، يوم الحسره، يوم التغابن، صراط المستقیم، شجره الملعونه، اليوم الآخر که هم تابع شرایط عرفی و فرهنگی و مطابق دستور نحوی زبان عرب بوده و درعین حال ویژگی منحصر به فرد خود را داشته که در ادبیات عرب سابقه نداشته است.

اطلاع و آگاهی از برخی احکام فقهی که با استفاده از پدیده همایی و کلمات مقترن به وجود آمده مثال حکم فقهی سلم از واژه اجل مسمی که به نقل از ابن عباس درباره سلم ساکنان مدینه به‌طور خاص نازل شده اما بعدها تمام وام‌ها و قرض‌ها را در برگرفته و فقها در آیه دین استدلال کرده‌اند که سلم برای مدت‌زمان مجهول جایز نیست با استفاده از همان همایی اجل مسمی (قرطبی، ۱۹۶۴، ص ۴۵۶).

در قرآن برای تصویرسازی از قیامت که در آن نظام کنونی جهان مادی به‌طور کلی نابود می‌شود از افعال و جملات خاصی سخن گفته تا بتواند با تصویرسازی و آرایه تشخیص انسان را که در حصار دنیای مادی است با این پدیده کاملاً ماورایی آشنا کند. مثل: فعل حرکت که برای کوه، جمع شدن برای جانوران، نابودی خورشید. در محدود کردن و تشخیص دلال و مفهوم کلمات معنایی در قرآن بسیار گره‌گشا هستند. مثال: کلمه اهل در مصاحبت با بیت معنی خویشاوندان پیامبر را می‌دهد و اهل در مصاحبت کتاب معنایی یهودیان و مسیحیان را می‌دهد. برای رسیدن به معنای واقعی و هم‌آوایی که در آن کلمات مقترن وجود دارد هم به

سِر هم‌نشینی کلمات مقترن یا مصاحب در قرآن؛ آقایی و همکاران | ۲۵

معنای لغوی آن نیاز داریم و هم به ضوابط و همراهی واژگان و قواعدی که باعث ایجاد همراهی یا مصاحب شده است.

قرآن دارای کلمات هم‌معنی زیادی هست که تفاوت‌های ظریفی باهم دارند و دقت در کلمات با مصاحب یا مقترن قرآن می‌توان به راحتی تفاوت ظریف و نکته اصلی در این آیات را یافت. مثل سمیع علیم، وسیع بصیر

در بررسی مصاحب یا مقترن در قرآن بیشترین باهم‌آوایی از نوع صفتی می‌باشد که مربوط به صفات ذات خداوند می‌باشد و چون ذات خداوند نیز متناهی و نامحدود است درک و شناخت کامل آن برای انسان ممکن نیست اما می‌توان از طریق مصاحب یا مقترن بسیاری از ویژگی‌ها و صفات خداوند را شناخت و پی به صفات جمال و جلال خداوند برد و نتیجه گرفت که همه صفات خداوند از ذات و کمالات ذاتی او سرچشمه می‌گیرند.

پیشنهاده‌ها

– کسانی که تمایل به تحقیق و پژوهش در زمینه مصاحب یا کلمات مقترن دارند پیشنهاد می‌شود در زمینه کاربرد کلمات مصاحب یا مقترن در اخلاق، اعتقاد، در باب اسماء و صفات الهی و عناوین به‌روز اخلاقی کار را ادامه دهند.

– در زمینه مصاحبت یا مقترن سوره‌های بزرگ مثل بقره، آل عمران یا اقتران سوره‌های با مضامین حوادث قبل از روز قیامت به پژوهش و تحقیق پردازند.

تعارض منافع

تعارض منافع وجود ندارد.

ORCID

Rahim Aghaei
Mohammad Mehdi
Rezvani Haghighi
Shirazi
Ali Akbar Aref

<http://orcid.org/0009-0005-4336-4239>

جدول پیوست انواع کلمات مقترن در قرآن که تحلیل آماری و نمودارها مقاله بر اساس آن صورت گرفته

۱- هم معنایی (تقارب)

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱	۳۰ بقره	نَسِجٌ وَ تَقْدُسُ	هم معنایی
۲	۶۴ بقره	فصل و رحمت	هم معنایی
۳	۱۰۹ بقره	اعفو و اصفحوا	هم معنایی
۴	۱۱۹ بقره	بشیر و نذیر	هم معنایی
۵	۱۷۱ بقره	دعا و ندا	هم معنایی
۶	۲۱۴، ۱۷۷	الباساء و الضراء	هم معنایی
۷	۱۳۸ عمران	هَدَى و موعظه	هم معنایی
۸	۱۵۴ عمران	صدور و قلوب	هم معنایی
۹	۲۰۰ عمران	اصبر و صبروا	هم معنایی
۱۰	۱۱۳ و ۸۳ و ۱۷۵ نسا	فضل و رحمه	هم معنایی
۱۱	۱۶۵ نساء	مبشر و منذر	هم معنایی
۱۲	۴۶ مائده	هَدَى و موعظه	هم معنایی
۱۳	۵۷ مائده	هزواً و لعباً	هم معنایی
۱۴	۶۲ مائده	اثم و عدوان	هم معنایی
۱۵	۱۵۷ اعراف	اصبرهم و اغلال	هم معنایی
۱۶	۶۰ توبه	فقرا و مساکین و عاملین	هم معنایی
۱۷	۱۰ یونس	تحتیت و سلام	هم معنایی
۱۸	۱۰۶ هود	زفیر و شهیق	هم معنایی
۱۹	۱۲۰ هود	موعظه و ذکر	هم معنایی
۲۰	۲۴ یوسف	سوا و فحشا	هم معنایی
۲۱	۸۶ یوسف	اشکو و حزنی	هم معنایی
۲۲	۹۰ نحل	فحشا و منکر	هم معنایی
۲۳	۵۲ حج	رسول و نبی	هم معنایی
۲۴	۶۲ حج	العلی الکبیر	هم معنایی
۲۵	۲۱، ۲۰، ۱۴، ۱۰ نور	فضل و رحمت	هم معنایی

سِر هم‌نشینی کلمات مقترن یا مصاحب در قرآن؛ آقایی و همکاران | ۲۷

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۲۶	۶۶، ۷۶ فرقان	مستقرا و مقاما	هم معنایی
۲۷	۷۵ فرقان	تجیه و سلاما	هم معنایی
۲۸	۴۵ عنکبوت	فحشا و منکر	هم معنایی
۲۹	۴۹ فصلت	یؤس و قنوط	هم معنایی
۳۰	۴ انسان	سلاسل و اغلالا	هم معنایی
۳۱	۳۲ بنا	حدائق و اعنابا (باغچه و بوستان)	هم معنایی

۲- رابطه وسیله و ابزار

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱	۱۸ طه	عصایی اتوکا	رابطه وسیله و ابزار
۲	۳۵ نور	مشکاه فی‌ها مصباح (حجمی/ ابزاری)	رابطه وسیله و ابزار
۳	۱ قلم	القلم و ما یسطرون	رابطه وسیله و ابزار

۳- شمول معنایی

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱	۷ حمد	مغضوب و ضالین	شمول معنایی
۲	۱۷ بقره	اضاءت- نور	شمول معنایی
۳	۱۹ بقره	رعد و برق	شمول معنایی
۴	۶۱ بقره	الذله و مسکنة	شمول معنایی
۵	۸۵ بقره	اثم و عدوان	شمول معنایی
۶	۹۸ بقره	ملاکه و جبریل و میکال	شمول معنایی (با فاصله)
۷	۱۰۵ بقره	کفر و - مشرکین	شمول معنایی (با فاصله)
۸	۱۲۵ بقره	رکع السجود	شمول معنایی
۹	۱۶۸ بقره	حلالاً طیباً	شمول معنایی (نوع صفتی)
۱۰	۱۶۹ بقره	سوء و فحشا	شمول معنایی
۱۱	۱۸۰ و ۲۱۵ بقره	والدین و اقربین	شمول معنایی (رابطه‌ای)
۱۲	۱۸۵ بقره	شهر رمضان	شمول معنایی (زمانی)
۱۳	۲ عمران	حی قیوم	شمول معنایی (صفتی، اسناری)
۱۴	۱۴۴ عمران	مات، قُتل	شمول معنایی

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱۵	۱۵۶ عمران	ماتو وقتلو	شمول معنایی
۱۶	۱۵۸ عمران	مُتَمِّمٌ - مُتَلْتِمٌ	شمول معنایی
۱۷	۷ نساء	والدان و اقربون	شمول معنایی (حوزه‌ای)
۱۸	۳۰ نساء	عدوان و ظلم	شمول معنایی
۱۹	۳۶ نساء	مختال و فخور	شمول معنایی
۲۰	۷۵، ۸۹، ۱۲۳ و ۱۷۳ نساء	ولیا و نصیرا	شمول معنایی
۲۱	۱۱۲ نساء	خطئه و اثما	شمول معنایی
۲۲	۲ مائده	بر و تقوی	شمول معنایی
۲۳	۱۴، ۶۴، ۹۱ مائده	عداوه و بعضاء	شمول معنایی
۲۴	۸۸ مائده	حاللاً طیباً	شمول معنایی
۲۵	۳۲، ۷۰ انعام	لعب و لعو	شمول معنایی
۲۶	۱۵۲ انعام	الکیل و المیزان	شمول معنایی
۲۷	۱۶۲ انعام	صلاتی و نسکی	شمول معنایی
۲۸	۱۵۱ اعراف	لعو و لعب	شمول معنایی
۲۹	۸۵ اعراف	کیل و میزان	شمول معنایی
۳۰	۹۴ اعراف	ضراء و البساء	شمول معنایی
۳۱	۷۳ انفال	فتنه و فساد	شمول معنایی
۳۲	۵۷ توبه	ملجأ و مغارات	شمول معنایی
۳۳	۶۰ توبه	فقرا و مساکین	شمول معنایی
۳۴	۶۵ توبه	نحوض و نلعب	شمول معنایی
ردیف	آیه	کلمه	نوع
۳۵	۷۳ توبه	کفار و منافقین	شمول معنایی (حوزه‌ای)
۳۶	۷۶، ۱۱۶ توبه	ولی و نصیر	شمول معنایی
۳۷	۹۱ توبه	ضعفا و مرضی	شمول معنایی
۳۸	۵۸ یونس	فضل و رحمت	شمول معنایی
۳۹	۸۸ یونس	زینه و اموال	شمول معنایی
۴۰	۱۰۱ یونس	آیات و نذر	شمول معنایی
۴۱	۹۰ یونس	بغیا و عدوا	شمول معنایی
۴۲	۸۴ هود	میکال و میزان	شمول معنایی

سِر هم‌نشینی کلمات مقترن یا مصاحب در قرآن؛ آقایی و همکاران | ۲۹

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۴۳	۲۲ یوسف	حلماً و علماً	شمول معنایی
۴۴	۳۷ رعد	ولی و واق	شمول معنایی
۴۵	۱۳ ابراهیم	رعد- الصوائق	شمول معنایی
۴۶	۸۰ نحل	اصواف و اوبار و اشعار	شمول معنایی
۴۷	۱۰۳ نحل	لسان عربی	شمول معنایی
۴۸	۹۰ اسرا	فحشا و منکر	شمول معنایی
۴۹	۱۰۷ طه	عوجاً و لامتاً	شمول معنایی
۵۰	۵۸ حج	قتلوت ماتوا	شمول معنایی
۵۱	۲۲ نور	ولیعفوا و یصفحوا	شمول معنایی
۵۲	۳۷ نور	تجاره و بیع	شمول معنایی
۵۳	۱۹۵ شعرا	لسان عربی	شمول معنایی
۵۴	۲۰ نمل	الطیر - هدهد	شمول معنایی (با فاصله)
۵۵	۲۲ عنکبوت	ولی و نصیر	شمول معنایی
۵۶	۲۴ عنکبوت	اقتلوه احرقوه	شمول معنایی
۵۷	۶۴ عنکبوت	لهو و لعب	شمول معنایی
۵۸	۲ ص	عزه و شقاق	شمول معنایی
۵۹	۴۱ ص	نصب و عذاب	شمول معنایی
۶۰	۷۱ غافر	اغلال و سلاسل	شمول معنایی
۶۱	۳۷ شوری	کبائر و الفواحش	شمول معنایی
۶۲	۱۹۵ ذاریات	سائل و محروم	شمول معنایی
۶۳	۶۸ رحمن	فاکبه و نحل و رمان	شمول معنایی
۶۴	۸ و ۹ معادله	اثم و عدوان و معصیت	شمول معنایی
۶۵	۴ تحریم	جبریل و ملائکه	شمول معنایی
۶۶	۲۴ انسان	اثمًا و کفورا	شمول معنایی
۶۷	۵ نبأ	حباً و نباتاً	شمول معنایی
۶۸	۳ مطففین	کالوهم اوزنوهم	شمول معنایی

۴- جز واژگی

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱	۴۳ بقره	الصلاه و رکوع	جزواژگی
۲	۵۸ عمران	ایات و ذکر	جزواژگی
۳	۱-۲ نساء	الصلاه سجدوا	جزواژگی
۴	۳۸ انعام	طائر بحناحیه	جزواژگی
۵	۲۴ ابراهیم	شجره اصل و فرع	جزواژگی
۶	۷۹ نحل	جو سماء	جزواژگی
۷	۱۹ کهف	بعض یوم	جزواژگی
۸	۳۵ احقاف	ساعه من النهار	جزواژگی
۹	۴۰ ق	من اللیل	جزواژگی
۱۰	۱۵ الرحمن	مارج من النار	جزواژگی
۱۱	۲۰ جن	ثلثی اللیل	جزواژگی
۱۲	۲۹ قیامت	الساق بالساق (ساق پاها)	جزواژگی
۱۳	۵ قدر	مطلع فجر	جزواژگی

۵- تقابل معنایی (جهتی - خطی - متقاطع - ضمنی - تباین - واژگانی)

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱	۱۶، ۱۷۵ بقره	ضلاله و بالهدی	تقابل معنایی
۲	۱۷، ۲۵۷ بقره	نور و ضلمات	تقابل معنایی
۳	۲۰ بقره	اضاء و اظلم (روشنی بخشیدن - تاریک)	تقابل معنایی
۴	۲۲، ۲۹، ۱۶۴، ۲۵۵ بقره	ارض و سماء	تقابل معنایی
۵	۲۸، ۷۳، ۱۶۴، ۲۴۳، ۲۵۹ بقره	حی و میت	تقابل معنایی
۶	۳۳ بقره	تبدون و تکتمون	تقابل معنایی
۷	۷۷ بقره	یُسْرُون و یعلنون	تقابل معنایی
۸	۸۵ بقره	دنیا و قیامت	تقابل معنایی
۹	۱۰۲ بقره	ضر و نفع	تقابل معنایی

سِر هم‌نشینی کلمات مقترن یا مصاحب در قرآن؛ آقایی و همکاران | ۳۱

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱۰	۱۱۴، ۱۳۰، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۲۰، ۲۱۷ بقره	دنیا و آخرت	تقابل معنایی
۱۱	۱۴۲، ۱۱۵، ۱۷۷، ۲۵۸ بقره	مشرق و مغرب	تقابل معنایی (خطی)
۱۲	۱۵۴ بقره	اموات و احیاء	تقابل معنایی
۱۳	۱۸۵ بقره	هدی و فرقان	تقابل معنایی
۱۴	۱۸۵ بقره	عسر و یسر	تقابل معنایی
۱۵	۲۴۵ بقره	یقبض و یسط	تقابل معنایی
۱۶	۲۵۳ بقره	امن و کفر	تقابل معنایی
۱۷	۲۶۶ بقره	کبر و ضعفا = پیرو خراسان	تقابل مدرج با فاصله
۱۸	۲۷۴ بقره	سر و علاینه	تقابل معنایی
۱۹	۳۰ آل عمران	خیر و سوء	تقابل معنایی
۲۰	۹۳ آل عمران	حلاً و حرماً	تقابل مدرج
۲۱	۱۰۴، ۱۱۰، ۱۱۴ آل عمران	معروف و منکر	تقابل معنایی
۲۲	۱۲۰ آل عمران	حسنه و سیئه	تقابل معنایی
۲۳	۱۳۴ آل عمران	سراء و صرا	تقابل معنایی
۲۴	۱۵۹ آل عمران	لنت و فظاً	تقابل معنایی
۲۵	۱۶۴ آل عمران	رضوان و سخط (خشنودی و خشم)	تقابل معنایی
۲۶	۱۶۷، ۱۷۷ آل عمران	کفر و ایمان	تقابل معنایی
۲۷	۱۸۱ آل عمران	فقر و اغنیا	تقابل معنایی
۲۸	۱۹۱ آل عمران	قیاماً و قعوداً	تقابل معنایی
۲۹	۱، ۳۲، ۳۳، ۷۵، ۱۸۶، ۹۸ نساء	رجال و نسا	تقابل معنایی
۳۰	۲ نساء	خیب و طیب	تقابل معنایی
۳۱	۱۳۵ نساء	غنی و فقیر	تقابل معنایی (با فاصله)
۳۲	۷ نساء	کل و کثر	تقابل معنایی (مدرج)
۳۳	۱۲ نساء	رجل و امراه	تقابل معنایی

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۳۴	نساء ۲۳	عمات و خالات	تقابل متقاطع
۳۵	نساء ۷۹، ۸۵	حسنه سیئه	تقابل معنایی
۳۶	نساء ۱۰۳	قیاماً و قعوداً	تقابل معنایی
۳۷	نساء ۱۲۴	ذکر و انثی	تقابل معنایی
۳۸	نساء ۱۳، ۱۴۱، ۱۴۴	کافرین و مؤمنین	تقابل معنایی
۳۹	نساء ۱۴۹	خیر و سوء	تقابل معنایی
۴۰	نساء ۱۶۰	حَرَم - اُحِلّ	تقابل معنایی
۴۱	مائده ۱۶	ظلمات و نور	تقابل معنایی
۴۲	انعام ۳۰	سِرّ. جهر	تقابل معنایی
۴۳	انعام ۵۲	غداه و عشی (بامداد و شام)	تقابل معنایی
۴۴	انعام ۶۳، ۹۷، ۵۹	بر و بحر	تقابل معنایی
۴۵	انعام ۷۳	غیب و شهاده	تقابل معنایی
۴۶	انعام ۱۱۲، ۱۲۸، ۱۳۰	انس و جن	تقابل معنایی
۴۷	انعام ۱۲۰	ظاهر و باطن	تقابل معنایی
۴۸	اعراف ۱۷۶	ایدی و خلف	تقابل معنایی
۴۹	اعراف ۴۴، ۵۰	جنه و نار	تقابل معنایی
۵۰	اعراف ۵۶	خوف و طمع	تقابل معنایی
۵۱	اعراف ۵۸	طیب و خَبِث	تقابل معنایی
۵۲	انفال ۵۰	وجوه و ادبار	تقابل معنایی
۵۳	توبه ۸	افواه و قلوب	تقابل ضمنی (حوزه‌ای)
۵۴	توبه ۲۵، ۱۱۸	ضاقّت و رحبت	تقابل معنایی (مدرج)
۵۵	توبه ۵۳	طوعاً و کرها	تقابل معنایی
۵۶	توبه ۶۸	منکر و معروف	تقابل معنایی
۵۷	توبه ۷۱، ۷۲	مومنون و مؤمنات	تقابل مکمل (صفتی)
۵۸	توبه ۹۴، ۱۰۵	غیب و شهاده	تقابل معنایی

سِر هم‌نشینی کلمات مقترن یا مصاحب در قرآن؛ آقایی و همکاران | ۳۳

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۵۹	۱۲۱ توبه	صغیره و کبیره	تقابل معنایی
۶۰	۱۱ یونس	شر و خیر	تقابل معنایی
۶۱	۱۲ یونس	قاعدأ و قائماً	تقابل معنایی
۶۲	۲۲ یونس	بحر و بر	تقابل معنایی
۶۳	۶۱ یونس	اصغر و اکبر	تقابل مدرج با فاصله
۶۴	۱۰۸ یونس	یهتدی و یضل	تقابل معنایی
۶۵	۵ هود	یسرون یعلنون	تقابل معنایی
۶۶	۷۲ هود	عجوز و شیخ	تقابل معنایی
۶۷	۱۰۵ هود	شقی و سعید	تقابل معنایی
۶۸	۲۶ یوسف	صدق - کاذب	تقابل معنایی (مکمل با فاصله)
۶۹	۴۳ و ۴۴ یوسف	سمان، عجاف	تقابل معنایی (مدرج با فاصله)
۷۰	۴۳ و ۴۶ یوسف	خضر و یابسات	تقابل معنایی (مکمل)
۷۱	۱۱ رعد	یدی و خلف	تقابل معنایی (جهتی)
۷۲	۱۵ رعد	طوعاً و کرهاً	تقابل معنایی
۷۳	۱۶ رعد	اعمی و بصیر	تقابل معنایی
۷۴	۲۲ رعد	سرو علاینه	تقابل معنایی (مدرج)
۷۵	۱۹ ابراهیم	یذهب و یأت	تقابل معنایی (جهتی)
۷۶	۲۱ ابراهیم	ضعفا و استکبرو	تقابل معنایی
۷۷	۳۱ ابراهیم	سرو علاینه	تقابل معنایی
۷۸	۵ حجر	تسبق - یستأخرون	تقابل معنایی (جهتی)
۷۹	۲۴ حجر	مستقدم - مستأخر	تقابل معنایی
۸۰	۴۸ نحل	یمین و شمال	تقابل معنایی (خطی)
۸۱	۷۸ نحل	ابصار و افنده	تقابل معنایی (ضمن حوزه‌ای)

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۸۲	۱۱۶ نحل	حلال و حرام	تقابل معنایی
۸۳	۹۷ نحل	ذکر و انثی	تقابل معنایی (مکمل)
۸۴	۷ اسرا	احسبتم، اسأتم	تقابل معنایی (مکمل)
۸۵	۱۱ اسرا	شر و خیر	تقابل معنایی
۸۶	۶۴ اسرا	خیل و رجل (سوار و پیاده)	تقابل معنایی (مکمل)
۸۷	۱۰۵ اسرا	مبشر و نذیر	تقابل معنایی (مکمل)
۸۸	۲۲ کهف	ثلاثه رابع = سه و چهارمین	تقابل مرتبه
۸۹	۲۲ کهف	خمس سادسهم	تقابل معنایی
۹۰	۲۲ کهف	سبعه و ثامن	تقابل معنایی
۹۱	۵۰ کهف	آدم و جن	تقابل معنایی
۹۲	۱۱ و ۶۲ مریم	بکره و عشیاء	تقابل معنایی
۹۳	۱۵ مریم	ولد و یموت	تقابل معنایی
۹۴	۷۹ طه	اضل - هدی	تقابل معنایی
۹۵	۱۲۵ طه	اعمی و بصیر	تقابل معنایی
۹۶	۱۳۰ طه	طلوع - غروب	تقابل معنایی
۹۷	۳۹ انبیاء	وجوه - ظهور	تقابل معنایی
۹۸	۱۰۹ انبیاء	قریب - بعید	تقابل معنایی (مدرج)
۹۹	۱۱ حج	خیر و فتنه	تقابل معنایی
۱۰۰	۷۳ حج	طالب و مطلوب	تقابل معنایی
۱۰۱	۳-۲ نور	زانیه و زانی	تقابل معنایی
۱۰۲	۲۴ نور	السنه و ایدی	تقابل معنایی (ضمنی)
۱۰۳	۵۵ نور	خوف و امن	تقابل معنایی
۱۰۴	۵۸ نور	فجر و عشا	تقابل معنایی
۱۰۵	۶۱ نور	اباء و امات	تقابل معنایی (مقاطع)
۱۰۶	۶۱ نور	اخوان و اخوات	تقابل معنایی (مقاطع)

سِر هم‌نشینی کلمات مقترن یا مصاحب در قرآن؛ آقایی و همکاران | ۳۵

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱۰۷	۶۱ نور	اعمام و عمات	تقابل معنایی (متقاطع)
۱۰۸	۶۱ نور	اخوال و خالات	تقابل معنایی (متقاطع)
۱۰۹	۵۳ نور	عذب و ملح	تقابل معنایی (مدرج)
۱۱۰	۶۴ نور	سجداً و قیاماً	تقابل معنایی
۱۱۱	۵ فرقان	بکره و اصیلا	تقابل معنایی
۱۱۲	۲۸ شعراء	مشرق و مغرب	تقابل معنایی (خطی)
۱۱۳	۵۵ نمل	رجال - نساء	تقابل معنایی
۱۱۴	۸۲ قصص	ییسط و یقدر	تقابل معنایی (مدرج)
۱۱۵	۵۵ عنکبوت	فوق و تحت	تقابل خطی
۱۱۶	۶ سجده	غیب و شهاده	تقابل معنایی
۱۱۷	۱۰ احزاب	فوق و اسفل	تقابل معنایی (جهتی)
۱۱۸	۳۵ احزاب	مسلمین و المسلمات	تقابل معنایی (مکمل صفتی)
۱۱۹	۳۵، ۵۸، ۷۳ احزاب	مؤمنین و المومنات	تقابل معنایی
۱۲۰	۳۵ احزاب	قانتین و القائنات	تقابل معنایی (مکمل صفتی)
۱۲۱	۳۵ احزاب	صادقین و الصادقات	تقابل معنایی
۱۲۲	۳۵ احزاب	صائمین و صائمات	تقابل معنایی
۱۲۳	۳۵ احزاب	مصدقین و المتصدقات	تقابل معنایی
۱۲۴	۳۵ احزاب	حافظین و حافظات	تقابل معنایی
۱۲۵	۱۹ فاطر	اعمی و بصیر	تقابل معنایی
۱۲۶	۲۱ فاطر	ظل و حرور	تقابل معنایی
۱۲۷	۴۶ غافر	غدو و عشیا	تقابل معنایی
۱۲۸	۷ شوری	جنه و السعیر	تقابل معنایی
۱۲۹	۴۹ شوری	اناانا و ذکور (پسر و دختر)	تقابل معنایی
۱۳۰	۱۶ زخرف	بنات و بنین	تقابل معنایی

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱۳۱	۷۱ زخرف	انفس و اعین	تقابل معنایی
۱۳۲	۶ فتح	مشرکین و مشرکات	تقابل معنایی
۱۳۳	۱۴ فتح	یغفر و یعذب	تقابل معنایی
۱۳۴	۳۱ ق	أزلفت-بعید	تقابل معنایی (تقابل مدرج)
۱۳۵	۲۵ نجم	آخره و والاولی	تقابل معنایی
۱۳۶	۴۳ نجم	اضحک و آبکی	تقابل معنایی
۱۳۷	۱۳ حدید	ظاهر و باطن	تقابل معنایی
۱۳۸	۹ حدید	نور و ظلمات	تقابل معنایی
۱۳۹	۱۹ حدید	امنوا کفروا	تقابل معنایی
۱۴۰	۲۲ اباء	اباء-ابنا	تقابل متقاطع
۱۴۱	۲۲ حشر	غیب و الشهاده	تقابل معنایی
۱۴۲	۷ طلاق	عسر سیرا	تقابل معنایی
۱۴۳	۵ تحریم	ثیبات و ابکار (بیوه و دوشیزه)	تقابل معنایی
۱۴۴	۱۲ قلم	خیر-اثیم	تقابل معنایی
۱۴۵	۲۰ مزمل	لیل و نهار	مکمل
۱۴۶	۳ انسان	شاکر و کفور	تقابل معنایی
۱۴۷	۱۳ انسان	بروج بُیدی و بعید	تقابل معنایی
۱۴۸	۷	اعلیٰ جهر و یخفی	تقابل معنایی
۱۴۹	۸ ضحیٰ	عائل و اغنی	تقابل معنایی

۶- باهم‌آوایی حوزه‌ای (یا رابطه تقابل تک بعدی و چند بعدی)

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱	۱۷ بقره	اضاءت- نور	هم‌آوایی حوزه‌ای
۲	۱۸ بقره	اصم بکم عمی	هم‌آوایی حوزه‌ای
۳	۲۰ بقره	سمع و ابصار	هم‌آوایی حوزه‌ای

سِر هم‌نشینی کلمات مقترن یا مصاحب در قرآن؛ آقایی و همکاران | ۳۷

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۴	بقره ۴۹	ابنا و نسا	هم آوایی حوزه‌ای
۵	۶۰ و ۱۸۷ بقره	کلو و شربوا	هم آوایی حوزه‌ای
۶	بقره ۶۱	فوم و بصل	هم آوایی حوزه‌ای
۷	۲۷۷، ۱۷۷، ۱۱۰، ۸۳، ۴۳	الصلاه و الزکاه	هم آوایی حوزه‌ای
۸	بقره ۱۳۲	ابراهیم و یعقوب	هم آوایی حوزه‌ای
۹	بقره ۱۳۴	ابراهیم و اسماعیل و اسحاق	هم آوایی حوزه‌ای
۱۰	۱۴۰، ۱۳۶ بقره	ابراهیم و اسماعیل و یعقوب و ابساط	هم آوایی حوزه‌ای
۱۱	بقره ۱۳۶	موسی و عیسی	هم آوایی حوزه‌ای
۱۲	۱۵۸، ۱۹۶ بقره	حج و اعتمر - الحج و العمره	هم آوایی حوزه‌ای
۱۳	بقره ۲۹	خمر و میسر	هم آوایی حوزه‌ای
۱۴	بقره ۲۳۳	الوالدات، اولاد	هم آوایی حوزه‌ای
۱۵	بقره ۲۳۳	رزق و کسوت (پوشاک)	هم آوایی حوزه‌ای
۱۶	بقره ۲۳۳	والده ولد	هم آوایی حوزه‌ای
۱۷	بقره ۲۳۳	مولود - ولد	هم آوایی حوزه‌ای
۱۸	بقره ۲۴۸	موسی و هارون	هم آوایی حوزه‌ای
۱۹	بقره ۲۵۹	طعام و شراب	هم آوایی حوزه‌ای
۲۰	بقره ۲۶۶	نخیل و اعناب	هم آوایی حوزه‌ای
۲۱	۳ و ۴۸ و ۶۵ آل عمران	تورات و انجیل	هم آوایی حوزه‌ای
۲۲	آل عمران ۳۳	آدم و نوح و آل ابراهیم و آل عمران	هم آوایی حوزه‌ای
۲۳	آل عمران ۴۳	اسجدی و رکعی	هم آوایی حوزه‌ای
۲۴	آل عمران ۶۷	یهودیا و نصرانیاً	هم آوایی حوزه‌ای
۲۵	آل عمران ۸۴	موسی و عیسی	هم آوایی حوزه‌ای
۲۶	۱۲ و ۲۳ نساء	آخ اواخت	هم آوایی حوزه‌ای
۲۷	۲۳ نساء	أُمهات و نبات	هم آوایی حوزه‌ای
۲۸	۲۳ نساء	عمات و خالات	هم آوایی حوزه‌ای

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۲۹	۴۳ نساء	وجوه و اید	هم آوایی حوزه‌ای
۳۰	۵۱ نساء	جبت و طاغوت	هم آوایی حوزه‌ای
۳۱	۱۴۰ نساء	منافقین و کافرین	هم آوایی حوزه‌ای
۳۲	۱۶۳ نساء	اسحاق و یعقوب و الاسباط	هم آوایی حوزه‌ای
۳۳	۱۶۳ نساء	عیسی و یعقوب	هم آوایی حوزه‌ای
۳۴	۱۶۳ نساء	یونس و هارون و سلیمان	هم آوایی حوزه‌ای
۳۵	۶ مائده	روس - ارجل	هم آوایی حوزه‌ای
۳۶	۱۲، ۵۵ مائده	الصلاه و زکاه	هم آوایی حوزه‌ای
۳۷	۱۸، ۵۱ مائده	یهود و نصاری	هم آوایی حوزه‌ای
۳۸	۴۵ مائده	عین وائف	هم آوایی حوزه‌ای
۳۹	۶۹ مائده	صائبون و النصاری	هم آوایی حوزه‌ای
۴۰	۹۰ مائده	خمر و میسر	هم آوایی حوزه‌ای
۴۱	۱۱۰ مائده	اکمه و برص	هم آوایی حوزه‌ای
۴۲	۳۹ انعام	صُم بکم	هم آوایی حوزه‌ای
۴۳	۶۵ انعام	فوق - تحت	هم آوایی حوزه‌ای
۴۴	۸۵ انعام	زکریا و یحیی	هم آوایی حوزه‌ای
۴۵	۸۵ انعام	عیسی و الیاس	هم آوایی حوزه‌ای
۴۶	۸۵ انعام	یونس و لوط	هم آوایی حوزه‌ای
۴۷	۸۷ انعام	ابا، ذریه و اخوان	هم آوایی حوزه‌ای
۴۸	۹۶ انعام	شمس و قمر	هم آوایی حوزه‌ای
۴۹	۹۹ انعام	اعناب و زیتون و رمان	هم آوایی حوزه‌ای
۵۰	۱۴۶ انعام	بقرو غنم	هم آوایی حوزه‌ای
۵۱	۱۲ اعراف	نار و طین	هم آوایی حوزه‌ای
۵۲	۱۵۴ اعراف	شمس و قمر و نجوم	هم آوایی حوزه‌ای
۵۳	۱۷۹، ۱۹۵ اعراف	اعین و اذن	هم آوایی حوزه‌ای

سِر هم‌نشینی کلمات مقترن یا مصاحب در قرآن؛ آقایی و همکاران | ۳۹

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۵۴	۲۲ انفال	صم بکم	هم آوایی حوزه‌ای
۵۵	۳۵ انفال	مُکاء و تصدیه (سوت و کف زدن)	هم آوایی حوزه‌ای
۵۶	۵۰ انفال	وجوه و ادبار	هم آوایی حوزه‌ای
۵۷	۸ توبه	افواه و قلوب	هم آوایی حوزه‌ای
۵۸	۳۵ توبه	جباهم و جنوبهم و ظهورهم	هم آوایی حوزه‌ای
۵۹	۵۰ یونس	شمس و قمر	هم آوایی حوزه‌ای
۶۰	۸۹ هود	صالح و لوط	هم آوایی حوزه‌ای
۶۱	۱۳ رعد	رعد صواعق	هم آوایی حوزه‌ای
۶۲	۳۸ رعد	ازواجاً و ذریه	هم آوایی حوزه‌ای
۶۳	۸ نحل	خیل و بغال و حمیر	هم آوایی حوزه‌ای
۶۴	۶۷ نحل	نخیل و اعناب	هم آوایی حوزه‌ای
۶۵	۸۰ نحل	اصواف و اوبار و اشعار	هم آوایی حوزه‌ای
۶۶	۱۱۵ نحل	دم و لحم	هم آوایی حوزه‌ای
۶۷	۱ اسراء	مسجدالحرام، مسجدالاقصى	هم آوایی حوزه‌ای
۶۸	۲۹ اسراء	یدک عُنْفک	هم آوایی حوزه‌ای
۶۹	۷ مریم	زکریا و یحیی	هم آوایی حوزه‌ای
۷۰	۹۰ مریم	سماوات ارض – جبال	هم آوایی حوزه‌ای
۷۱	۳۱ انبیاء	ارض رواسی	هم آوایی حوزه‌ای
۷۲	۸۵ انبیاء	اسماعیل و ادریس و ذوالکفل	هم آوایی حوزه‌ای
۷۳	۱۰۵ انبیاء	زیور و ذکر	هم آوایی حوزه‌ای
۷۴	۴۰ انبیاء	صوامع و بیع و صلوات و مساجد	هم آوایی حوزه‌ای
۷۵	۱۷ انبیاء	هادو و صائین و نصاری و مجوس	هم آوایی حوزه‌ای
۷۶	۴۰ نور	بحر – موج	هم آوایی حوزه‌ای
۷۷	۶۱ نور	اعمی – اعرج و مریض	هم آوایی حوزه‌ای
۷۸	۳۸ نور	عاد و ثمور	هم آوایی حوزه‌ای

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۷۹	۴۸ روم	ریاح- سحاب- اسماء	هم آوایی حوزه‌ای
۸۰	۴۸ احزاب	کافرین و منافقین	هم آوایی حوزه‌ای
۸۱	۱۵۳	صافات النبات- البنین	هم آوایی حوزه‌ای
۸۲	۳۳ ص	السوق و الاعناق	هم آوایی حوزه‌ای
۸۳	۵۷ ص	حیم و غساق	هم آوایی حوزه‌ای
۸۴	۲۲ فصلت	سمع و ابصار و جلود	هم آوایی حوزه‌ای
۸۵	۲۳ جاثیه	سمع و قلب و بصیر	هم آوایی حوزه‌ای
۸۶	۱۷ فتح	المريض- اعمی- اعرج	هم آوایی حوزه‌ای
۸۷	۱۳ ق	نوح- اصحاب الرس و ثمود	هم آوایی حوزه‌ای
۸۸	۲۲ الرحمن	لولو و مرجان	هم آوایی حوزه‌ای
۸۹	۳۵ الرحمن	نار و نحاس	هم آوایی حوزه‌ای
۹۰	۴۱ الرحمن	سیما- نواصی اقدام	هم آوایی حوزه‌ای
۹۱	۶۸ الرحمن	نخل و رمان	هم آوایی حوزه‌ای

تفاوت بین تقابل تک بعدی و چند بعدی: تک بعدی فقط در یک بعد معنایی متفاوت با هم دارند که یا پشت سرهم قرار می‌گیرند یا در ابتدا و انتها قرار دارند و به صورت مدور هستند. بیض، سود، مثنی ثلاث.

اما چند بعدی از دو بعد معنایی متفاوت هستند اعضاء گروه نسبت به یک نقطه مرجع در جهات متفاوت قرار می‌گیرند. خمر- مسیر، انصاب، ازلام، ید، رجل، افواه

۷- تقابل رابطه جنسی

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱	۲۸، ۳۳ حجر	بشرأ- صلصال	تقابل رابطه جنسی
۲	۱۲ مومنون	انسان- طین	تقابل رابطه جنسی
۳	۷۷ یس	انسان- نطفه	تقابل رابطه جنسی

سِر هم‌نشینی کلمات مقترن یا مصاحب در قرآن؛ آقایی و همکاران | ۴۱

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۴	۳۳ ذاریات	حجاره من طین	تقابل رابطه جنسی
۵	۱۵ الرحمن	الجان – النار	تقابل رابطه جنسی
۶	۲۱ انسان	سندس خضر	تقابل رابطه جنسی
۷	۲۱ انسان	اساور من فضه	تقابل رابطه جنسی

۸- رابطه مکانی

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱	۱۵۸ بقره	صفا و مروه	رابطه مکانی
۲	۹۷ مائده	الکعبه البيت الحرام	رابطه مکانی
۳	۹۰ کهف	مطلع الشمس	رابطه مکانی
۴	۹۱ شعرا	الجحیم للغاوین	رابطه مکانی

۹- رابطه علی

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱	۲۶۲ و ۲۶۴ بقره	منا و اذی (منت و آزاری)	رابطه علی
۲	۹۷ توبه	کفرأ و نفاقا (علت نفاق کفر است)	رابطه علی
۳	۱ شمس	والشمس و ضحها	رابطه علی

۱۰- رابطه صفتی اسنادی

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱	۱ فاتحه	الرحمن الرحیم	رابطه صفتی اسنادی
۲	۲ فاتحه	رب العالمین	رابطه صفتی اسنادی
۳	۷ و ۱۱۴ بقره	عذاب عظیم	رابطه صفتی اسنادی
۴	۱۰، ۱۰۴، ۱۷۴، ۱۷۸ بقره	عذاب الیم	رابطه صفتی اسنادی
۵	۳۷، ۵۴، ۱۲۸، ۱۶۰ بقره	التواب الرحیم	رابطه صفتی اسنادی
۶	۹۰ بقره	عذاب مهین	رابطه صفتی اسنادی

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۷	۲۱۱، ۹۹ بقره	آیات بینات	رابطه صفتی اسنادی
۸	۱۰۸ بقره	سواء السبیل	رابطه صفتی اسنادی
۹	۱۰۵ بقره	فصل العظیم	رابطه صفتی اسنادی
۱۰	۱۱۵ بقره	واسع علیم	رابطه صفتی اسنادی
۱۱	۱۸۱، ۱۳۷، ۱۲۷ ف ۲۲۴، ۲۲۷، ۲۴۴، ۲۵۶ بقره	سمیع علیم	رابطه صفتی اسنادی
۱۲	۱۲۹، ۲۰۹، ۲۲۰، ۲۴۰، ۲۲۸، ۲۶۰ بقره	عزیز حکیم	رابطه صفتی اسنادی
۱۳	۱۳۱ بقره	رب العالمین	رابطه صفتی اسنادی
۱۴	۲۱۳، ۱۴۲ بقره	صراط مستقیم	رابطه صفتی اسنادی
۱۵	۱۴۳ بقره	رئوف رحیم	رابطه صفتی اسنادی
۱۶	۱۶۳ بقره	الرحمن الرحیم	رابطه صفتی اسنادی
۱۷	۱۶۴ بقره	شدید العذاب	رابطه صفتی اسنادی
۱۸	۲۰۸، ۱۶۸ بقره	عدو مبین	رابطه صفتی اسنادی
۱۹	۱۷۳، ۱۸۲، ۱۹۹، ۱۹۲، ۲۱۸، ۲۲۶ بقره	غفور رحیم	رابطه صفتی اسنادی
۲۰	۱۹۶ بقره	شدید العقاب	رابطه صفتی اسنادی
۲۱	۲۰۲ بقره	سریع الحساب	رابطه صفتی اسنادی
۲۲	۲۴۷، ۲۶۱، ۲۶۸ بقره	واسع علیم	رابطه صفتی اسنادی
۲۳	۲۶۳ بقره	غنی حلیم	رابطه صفتی اسنادی
۲۴	۲۶۷ بقره	غنی حمید	رابطه صفتی اسنادی
۲۵	۲ آل عمران	حی قیوم	رابطه صفتی اسنادی
۲۶	۴، ۵۶ آل عمران	عذاب شدید	رابطه صفتی اسنادی
۲۷	۱۸، ۶، ۶۲، ۱۲۶ آل عمران	عزیز حکیم	رابطه صفتی اسنادی
۲۸	۱۱ آل عمران	شدید العقاب	رابطه صفتی اسنادی
۲۹	۲۱، ۷۷، ۶۹، ۱۷۷، ۱۸۷ آل عمران	عذاب الیم	رابطه صفتی اسنادی
۳۰	۳۱، ۸۹، ۱۲۹ آل عمران	غفور رحیم	رابطه صفتی اسنادی
۳۱	۳۵، ۳۴، ۱۲۱ آل عمران	سمیع علیم	رابطه صفتی اسنادی

سِر هم‌نشینی کلمات مقترن یا مصاحب در قرآن؛ آقای و همکاران | ۴۳

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۳۲	۵۱، ۱۰۱ آل عمران	صراط مستقیم	رابطه صفتی اسنادی
۳۳	۷۴ آل عمران	الفضل العظیم	رابطه صفتی اسنادی
۳۴	۱۷۶، ۱۰۵ آل عمران	عذاب عظیم	رابطه صفتی اسنادی
۳۵	۱۵۰ آل عمران	خیر الناصرین	رابطه صفتی اسنادی
۳۶	۱۵۵ آل عمران	غفور حلیم	رابطه صفتی اسنادی
۳۷	۱۶۴ آل عمران	ضلال مبین	رابطه صفتی اسنادی
۳۸	۱۷۲، ۱۷۹ آل عمران	اجرو عظیم	رابطه صفتی اسنادی
۳۹	۱۷۴ آل عمران	فضل عظیم	رابطه صفتی اسنادی
۴۰	۱۷۸ آل عمران	عذاب مهین	رابطه صفتی اسنادی
۴۱	۱۸۱ آل عمران	عذاب الحریق	رابطه صفتی اسنادی
۴۲	۹ نساء	قولاً سدیداً	رابطه صفتی اسنادی
۴۳	۱۲، ۱۱۱، ۱۰۴، ۱۷۰ نساء	علیم حکیم	رابطه صفتی اسنادی
۴۴	۲۰، ۵۰، ۱۱۲ نساء	اثماً مبیناً	رابطه صفتی اسنادی
۴۵	۱۶، ۶۴ نساء	تواباً رحیماً	رابطه صفتی اسنادی
۴۶	۴۸ نساء	اثماً عظیماً	رابطه صفتی اسنادی
۴۷	۵۶، ۱۵۸، ۱۶۵ نساء	عزیزاً حکیماً	رابطه صفتی اسنادی
۴۸	۵۸ نساء	سمیعاً بصیراً	رابطه صفتی اسنادی
۴۹	۶۸، ۱۷۵ نساء	صراط مستقیماً	رابطه صفتی اسنادی
۵۰	۱۰۱ نساء	عدو مبیناً	رابطه صفتی اسنادی
۵۱	۱۳۶، ۱۱۶، ۱۶۷ نساء	ضلاً بعیداً	رابطه صفتی اسنادی
۵۲	۱۳۰ نساء	واسعاً حکیماً	رابطه صفتی اسنادی
۵۳	۱۳۱ نساء	غنیاً حمیداً	رابطه صفتی اسنادی
۵۴	۱۳۴ نساء	سمیعاً بصیراً	رابطه صفتی اسنادی
۵۵	۱۴۴، ۱۵۳ نساء	سلطاناً مبیناً	رابطه صفتی اسنادی
۵۶	۱۴۷ نساء	شاکراً علیماً	رابطه صفتی اسنادی

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۵۷	۱۴۸ نساء	سمیعاً علیما	رابطه صفتی اسنادی
۵۸	۳، ۹۸، ۷۴ مائده	غفور رحیم	رابطه صفتی اسنادی
۵۹	۴ مائده	سریع الحساب	رابطه صفتی اسنادی
۶۰	۶ مائده	صعیداً طیباً	رابطه صفتی اسنادی
۶۱	۹ مائده	اجرٌ عظیم	رابطه صفتی اسنادی
۶۲	۲۶ مائده	قوم الفاسقین	رابطه صفتی اسنادی
۶۳	۳۸ مائده	عزیز حکیم	رابطه صفتی اسنادی
۶۴	۳۷ مائده	عذاب مقیم	رابطه صفتی اسنادی
۶۵	۶۵ مائده	جنات النعیم	رابطه صفتی اسنادی
۶۶	۸۴ مائده	قوم الصالحین	رابطه صفتی اسنادی
۶۷	۱۰۱ مائده	غفور حلیم	رابطه صفتی اسنادی
۶۸	۰۹ مائده	علام الغیوب	رابطه صفتی اسنادی
۶۹	۱۱۴ مائده	خیر الرازقین	رابطه صفتی اسنادی
۷۰	۱۱۹ مائده	فوز عظیم	رابطه صفتی اسنادی
۷۱	۶۰ انعام	احلٌ مسمی	رابطه صفتی اسنادی
۷۲	۷ انعام	سحر مبین	رابطه صفتی اسنادی
۷۳	۱۳ انعام	سمیع علیم	رابطه صفتی اسنادی
۷۴	۱۵ انعام	یوم عظیم	رابطه صفتی اسنادی
۷۵	۱۸، ۷۳ انعام	حکیم خبیر	رابطه صفتی اسنادی
۷۶	۴۵ انعام	غفور رحیم	رابطه صفتی اسنادی
۷۷	۷۳ انعام	ضلال مبین	رابطه صفتی اسنادی
۷۸	۸۳، ۱۳۹ انعام	حکیم علیم	رابطه صفتی اسنادی
۷۹	۱۰۱ انعام	لطیف خبیر	رابطه صفتی اسنادی
۸۰	۱۱۵ انعام	سمیع علیم	رابطه صفتی اسنادی
۸۱	۱۲۴ انعام	عذاب شدید	رابطه صفتی اسنادی

سِر هم‌نشینی کلمات مقترن یا مصاحب در قرآن؛ آقایی و همکاران | ۴۵

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۸۲	۱۴۲ انعام	عدو مبین	رابطه صفتی اسنادی
۸۳	۱۴۷ انعام	رحمه واسعه	رابطه صفتی اسنادی
۸۴	۱۵۸ اعراف	بلد طیب	رابطه صفتی اسنادی
۸۵	۶۷، ۶۰ اعراف	ضلال مبین	رابطه صفتی اسنادی
۸۶	۱۵۰ اعراف	قوم الضالین	رابطه صفتی اسنادی
۸۷	۱۵۱ اعراف	ارحم الراحمین	رابطه صفتی اسنادی
۸۸	۱۵۵ اعراف	خیر الغافرین	رابطه صفتی اسنادی
۸۹	۱۶۷ اعراف	سوء العذاب	رابطه صفتی اسنادی
۹۰	۲۹ انفال	فضل العظیم	رابطه صفتی اسنادی
۹۱	۸۰ توبه	قوم الفاسقین	رابطه صفتی اسنادی
۹۲	۶۳ توبه	خزی العظیم (رسوایی)	رابطه صفتی اسنادی
۹۳	۶۸ توبه	عذاب مقیم	رابطه صفتی اسنادی
۹۴	۱۲۹ توبه	عرش العظیم	رابطه صفتی اسنادی
۹۵	۲۲ یونس	ریح طیبه	رابطه صفتی اسنادی
۹۶	۸۸ یونس	موسی و فرعون	رابطه صفتی اسنادی
۹۷	۱۰۹ یونس	خیر الحاکمین	رابطه صفتی اسنادی
۹۸	۱ هود	حکیم خیر	رابطه صفتی اسنادی
۹۹	۶۱ هود	عذاب قریب	رابطه صفتی اسنادی
۱۰۰	۹۰ هود	رحیم ودود	رابطه صفتی اسنادی
۱۰۱	۱ یوسف	کتاب المبین	رابطه صفتی اسنادی
۱۰۲	۳۰ یوسف	ضلال مبین	رابطه صفتی اسنادی
۱۰۳	۶ رعد	شدید العقاب	رابطه صفتی اسنادی
۱۰۴	۹ رعد	کبیر المتعال	رابطه صفتی اسنادی
۱۰۵	۱۶ رعد	واحد القهار	رابطه صفتی اسنادی
۱۰۶	۲۳ رعد	جنات عدن	رابطه صفتی اسنادی

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱۰۷	۴۱ رعد	سريع الحساب	رابطه صفتی اسنادی
۱۰۸	۱ ابراهيم	عزيز الحميد	رابطه صفتی اسنادی
۱۰۹	۱ حجر	قرآن مبین	رابطه صفتی اسنادی
۱۱۰	۱۷ حجر	شیطان رجیم	رابطه صفتی اسنادی
۱۱۱	۱۸ حجر	شهاب مبین	رابطه صفتی اسنادی
۱۱۲	۲۷ حجر	نار السموم	رابطه صفتی اسنادی
۱۱۳	۸۶ حجر	خلاق العليم	رابطه صفتی اسنادی
۱۱۴	۹ نحل	قصد السبيل	رابطه صفتی اسنادی
۱۱۵	۸۲ نحل	بلاغ المبین	رابطه صفتی اسنادی
۱۱۶	۷۰ نحل	علیم قدیر	رابطه صفتی اسنادی
۱۱۷	۳ اسرا	عبد شکورا	رابطه صفتی اسنادی
۱۱۸	۹ اسرا	اجراً کبیرا	رابطه صفتی اسنادی
۱۱۹	۲۸ اسرا	قولاً مسیورا	رابطه صفتی اسنادی
۱۲۰	۴۴ اسرا	حلیماً غفورا	رابطه صفتی اسنادی
۱۲۱	۴۵ اسرا	حجاباً مستورا	رابطه صفتی اسنادی
۱۲۲	۷۹ اسرا	مقاماً محمودا	رابطه صفتی اسنادی
۱۲۳	۲ کهف	باساً شدیداً	رابطه صفتی اسنادی
۱۲۴	۲ کهف	اجراً حسناً	رابطه صفتی اسنادی
۱۲۵	۲۵ کهف	رطباً جنیا	رابطه صفتی اسنادی
۱۲۶	۴۴ طه	قولاً لبناً	رابطه صفتی اسنادی
۱۲۷	۱۱۴ طه	ملك الحق	رابطه صفتی اسنادی
۱۲۸	۱۳۵ طه	صراط السوی	رابطه صفتی اسنادی
۱۲۹	۷۶ انبیاء	الکرب العظیم	رابطه صفتی اسنادی
۱۳۰	۸ حج	کتاب منیر	رابطه صفتی اسنادی
۱۳۱	۱۱ حج	الخسران المبین	رابطه صفتی اسنادی

سِر هم‌نشینی کلمات مقترن یا مصاحب در قرآن؛ آقای و همکاران | ۴۷

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱۳۲	۵۲ حج	علیم حکیم	رابطه صفتی اسنادی
۱۳۳	۷۵ حج	سمیع بصیر	رابطه صفتی اسنادی
۱۳۴	۴۵ مومنون	سلطان مبین	رابطه صفتی اسنادی
۱۳۵	۱۱۶ مومنون	العرش الکریم	رابطه صفتی اسنادی
۱۳۶	۲۵ مومنون	الحق المبین	رابطه صفتی اسنادی
۱۳۷	۶۱ نور	قمرأ منیرا	رابطه صفتی اسنادی
۱۳۸	۱ شعرا	الکتاب المبین	رابطه صفتی اسنادی
۱۳۹	۸۹ شعرا	قلب سلیم	رابطه صفتی اسنادی
۱۴۰	۶ نمل	حکیم علیم	رابطه صفتی اسنادی
۱۴۱	۲۶ نمل	العرش العظیم	رابطه صفتی اسنادی
۱۴۲	۴۰ نمل	غنی الکریم	رابطه صفتی اسنادی
۱۴۳	۲۳ قصص	شیخ کبیر	رابطه صفتی اسنادی
۱۴۴	۱۸ عنکبوت	البلاغ المبین	رابطه صفتی اسنادی
۱۴۵	۵۴ روم	علیم القدر	رابطه صفتی اسنادی
۱۴۶	۱۶ لقمان	لطیف خیر	رابطه صفتی اسنادی
۱۴۷	۱۸ لقمان	مختال فخور	رابطه صفتی اسنادی
۱۴۸	۲۱ لقمان	عذاب السعیر	رابطه صفتی اسنادی
۱۴۹	۲۵ احزاب	قولا عزیزا	رابطه صفتی اسنادی
۱۵۰	۳۲ احزاب	قولا معروفا	رابطه صفتی اسنادی
۱۵۱	۸ سبا	الظلال السعید	رابطه صفتی اسنادی
۱۵۲	۱۵ فاطر	الغنی الحمید	رابطه صفتی اسنادی
۱۵۳	۲۵ فاطر	الکتاب المنیر	رابطه صفتی اسنادی
۱۵۴	۴۱ فاطر	حلیما غفورا	رابطه صفتی اسنادی
۱۵۵	۴۴ فاطر	علیما قدیرا	رابطه صفتی اسنادی
۱۵۶	۳۸ یس	العزیز العلیم	رابطه صفتی اسنادی

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱۵۷	۵۰ ص	جنات عدن	رابطه صفتی اسنادی
۱۵۸	۹ غافر	الفوز العظيم	رابطه صفتی اسنادی
۱۵۹	۵۶ غافر	السمیع البصیر	رابطه صفتی اسنادی
۱۶۰	۴۲ فصلت	حکیم حمید	رابطه صفتی اسنادی
۱۶۱	۴۱ فصلت	کتاب عزیز	رابطه صفتی اسنادی
۱۶۲	۲۶ شوری	عذاب شدید	رابطه صفتی اسنادی
۱۶۳	۱۹ شوری	قوی عزیز	رابطه صفتی اسنادی
۱۶۴	۲۲ شوری	الفضل الکبیر	رابطه صفتی اسنادی
۱۶۵	۵ شوری	علیم قدیر	رابطه صفتی اسنادی
۱۶۶	۴۰ زخرف	ضلال مبین	رابطه صفتی اسنادی
۱۶۷	۱۷ دخان	رسول کریم	رابطه صفتی اسنادی
۱۶۸	۱ فتح	فتحاً مبینا	رابطه صفتی اسنادی
۱۶۹	۵ فتح	فوزاً عظیماً	رابطه صفتی اسنادی
۱۷۰	۱۶ فتح	اجراً حسناً	رابطه صفتی اسنادی
۱۷۱	۱ ق	القرآن المجید	رابطه صفتی اسنادی
۱۷۲	۴ ق	کتاب حفیظ	رابطه صفتی اسنادی
۱۷۳	۱۸ حدید	اجر کریم	رابطه صفتی اسنادی
۱۷۴	۱۲ حدید	الفوز العظيم	رابطه صفتی اسنادی
۱۷۵	۶ ممتحنه	غنی حمید	رابطه صفتی اسنادی

۱۱- رابطه زمان

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱	۱۸۵ بقره	شهر مضان	رابطه زمان
۲	۱۹۰ آل عمران	اللیل و النهار	رابطه زمان
۳	۱۷۶ انعام	اللیل - کوکباً	رابطه زمان
۴	۹۶ انعام	الاصباح و اللیل	رابطه زمان

سِر هم‌نشینی کلمات مقترن یا مصاحب در قرآن؛ آقای و همکاران | ۴۹

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۵	۱۱۴ هود	زلفاً من الليل	رابطه زمان
۶	۲ رعد	اجل مسمى	رابطه زمان
۷	۶۵ حجر	قطع من الليل	رابطه زمان
۸	۱۱ کهف	سنين عددا	رابطه زمان
۹	۱۹ کهف	بعض يوم	رابطه زمان
۱۰	۱۳۰ طه	طلوع الشمس	رابطه زمان
۱۱	۱۳۰ طه	اناء الليل	رابطه زمان
۱۲	۱۳۰ طه	اطراف النهار	رابطه زمان
۱۳	۴۷ نور	الليل و النوم	رابطه زمان
۱۴	۱۸ ص	بالعشي و الاشرار (شامگاه و بامداد)	رابطه زمان
۱۵	۴۶ غافر	غدواً و عشيا	رابطه زمان
۱۶	۲۲ مرسلات	قدر معلوم	رابطه زمان
۱۷	۵ قدر	مطلع الفجر	رابطه زمان

۳-۳-۱۲- باهم‌آوایی حجمی

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱	۱۶۴ بقره	الفلک- البحر- ۲۲ یونس- ۳۲ ابراهیم	باهم‌آوایی حجمی
۲	۹۷ مائده	الکعبه بیت الحرام	باهم‌آوایی حجمی
۳	۲۰ حجر	الارض- رواسی	باهم‌آوایی حجمی
۴	۷۹ کهف	سفینه و بحر	باهم‌آوایی حجمی
۵	۳ نور	مشکاه فیما مصباح	باهم‌آوایی حجمی
۶	۲۵ فرقان	السماء بالغمام	باهم‌آوایی حجمی
۷	۶ صافات	السماء- الکواکب	باهم‌آوایی حجمی
۸	۴۴ الطور	السماء- سحاب	باهم‌آوایی حجمی
۹	۲۳ واقعه	اللولو المکنون	باهم‌آوایی حجمی
۱۰	۹ بلد	لساناً و شفتین	باهم‌آوایی حجمی
۱۱	۹ فجر	الصخر بالواد	باهم‌آوایی حجمی

۱۳- باهم آوایی تداعی آوایی

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱	۳ رعد	زوجین اثنین	باهم آوایی تداعی آوایی
۲	۹۶ انبیا	یأجوج و ماجوج	باهم آوایی تداعی آوایی
۳	۷۳ الفرقان	صمّاً و عمیاناً	باهم آوایی تداعی آوایی

۱۴- باهم آوایی نبوی

ردیف	آیه	کلمه	نوع
۱	۶۰ بقره	موسی - عصا	باهم آوایی نبوی
۲	۸۷ بقره	روح القدوس	باهم آوایی نبوی
۳	۱۰۲ بقره	ملک سلیمان	باهم آوایی نبوی
۴	۲۵۱ بقره	داوود جالوت	باهم آوایی نبوی
۵	۳۳ آل عمران	آدم و نوحاً و آل ابراهیم	باهم آوایی نبوی
۶	۷۱ هود	اسحاق و یعقوب	باهم آوایی نبوی
۷	۶ یوسف	ابراهیم و اسحاق	باهم آوایی نبوی
۸	۴۵ مومنون	موسی و هارون	باهم آوایی نبوی
۹	۴۸ ص	اسماعیل و السبع و ذالکفل	باهم آوایی نبوی

منابع

قرآن کریم

ابراهیمی، شیما؛ پهلوان نژاد، محمدرضا (۱۳۹۲)، بررسی زبان‌شناختی باهم‌آوایی‌های واژگانی در خمسه نظامی، نشریه ادب و زبان دانشکده شهید باهنر، سال ۱۶، شماره ۳۴.

ابن عاشور، محمدطاهر بن محمد، (۱۴۲۰ ق)، *التحریر والتنویر*، بیروت: مؤسسه التاریخ العربی، ج ۱.

ابن کثیر دمشقی، اسماعیل بن عمرو. (۱۴۱۹ ق). *تفسیر القرآن العظیم (ابن کثیر) (ج ۱)*. بیروت: دار الکتب العلمیه.

ابن منظور، محمد بن مکرم، (۱۴۱۴)، *لسان العرب*، بیروت، دارصادر، بی‌تا، چاپ سوم، ج ۳. اندلسی، ابوحیان محمد بن یوسف. (۱۴۲۰ ق). *البحر المحیط فی التفسیر (ج ۲)*. بیروت: دار الفکر. زُحیلی، وهبة بن مصطفى. (۱۴۱۸ ق). *التفسیر المنیر فی العقیده و الشریعة و المنهج (ج ۳)*. بیروت: دار الفکر المعاصر.

ایزو تسو، توشیهیکو (۱۳۸۷)، *خدا و انسان در قرآن*، ترجمه: احمد آرام، تهران: نشر فرزانه. بخاری، محمد بن اسماعیل. (بی‌تا). *صحیح بخاری (جزء ۳، صص ۴۴-۴۳)*. ریاض: مرکز دراسات و إعلام.

پیرزادینا، مینا؛ عبدی، مالک؛ قاسمی، راضیه (۱۳۹۵)، بررسی لایه آوایی سوره انبیا از منظر سبک‌شناسی، *فصلنامه پژوهشی ادبی قرآنی*، سال ۴، شماره ۴.

خاکپور، حسین؛ حسومی، ولی‌الله؛ کیخا، فاطمه (۱۳۹۶)، بررسی و تحلیل باهم‌آوایی واژگانی، سوره‌های حج و مؤمنون، *مطالعات متون اسلامی*، شماره ۴، صص ۱۵-۲۹. راغب اصفهانی، حسین بن محمد بن فضل (۱۳۷۵)، *المفردات فی غریب القرآن (مفردات الفاظ قرآن)*، ترجمه و تحقیق: دکتر سید غلامرضا خسروی حسینی، تهران: مرتضوی، چاپ دوم.

شریفی، شهلا و مجتبی نامور فروگی. (۱۳۹۱). تقسیم‌بندی جدید انواع باهم‌آوایی با در نظر گرفتن ویژگی فرامتنی، *زبان‌شناسی و گویش خراسان*، ۴(۲)، ۳۹-۶۲.

صالحی، مجید. (۱۳۷۴). آفرینش هنری در متون ادبی و کلام وحی، *فصلنامه هنر*، شماره ۳۰،

صص ۵۰۰-۵۱۴.

صفوی، کوروش، (۱۳۷۳)، *از زبان‌شناسی به ادبیات*، تهران، انتشارات سوره مهر، ص ۸۰.
طباطبایی، محمدحسین، (۱۳۶۰)، *تفسیر المیزان*، قم: انتشارات جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسلامی، ج ۲.

فیروزآبادی، محمد بن یعقوب. (۱۴۱۵ ق). *القاموس المحيط* (ج ۳). بیروت: دار الکتب العلمیه.
قرائتی، محسن. (۱۳۸۳). *تفسیر نور* (ج ۱). تهران: مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن.
قُرطُبی، محمد بن احمد. (۱۹۴۶ م). *الجامع لأحكام القرآن* (ج ۳ و ۷). قاهره: دار الکتب المصریه.

مرسلی، نوش‌آفرین؛ مهتدی، حسین؛ فرع شیرازی، سید حیدر (۱۳۹۷)، *معناشناسی واژه عذاب در قرآن کریم با تکیه بر روابط هم‌نشینی و جانشینی، فصلنامه پژوهش‌های ادبی - قرآنی*، شماره ۶، صص ۱۵۵-۱۸۵.

References

The Holy Quran

- Andalusi, Abu Hayyan Muhammad bin Yusuf. (1999). *Al-Bahr al-Muhit fi al-Tafsir* (Vol. 2, p. 723). Beirut: Dar al-Fikr. [In Arabic]
- Bukhari, Muhammad bin Ismail. *Sahih al-Bukhari* (Vol. 3, pp. 43-44). Riyadh: Markaz Dirasat wa I'lam. N.D. [In Arabic]
- Ebrahimi, Shima, & Pahlevan Nejad, Mohammad Reza. (2013). A linguistic analysis of lexical collocations in Nezami's *Khamsa*. *Adab va Zaban Journal*, 16(34). [In Persian]
- Firuzabadi, Muhammad bin Yaqub. (1994). *Al-Qamus al-Muhit* (Vol. 3, p. 447). Beirut: Dar al-Kutub al-Ilmiyya. [In Arabic]
- Ibn Ashur, Muhammad Tahir bin Muhammad. (1999). *Al-Tahrir wa al-Tanwir* (Vol. 1). Beirut: Mu'assasat al-Tarikh al-Arabi. [In Arabic]
- Ibn Kathir Damashqi, Ismail bin Amr. (1998). *Tafsir al-Quran al-Azim (Ibn Kathir)* (Vol. 1, p. 559). Beirut: Dar al-Kutub al-Ilmiyya. [In Arabic]
- Ibn Manzur, Muhammad bin Makram. (1993). *Lisan al-Arab* (3rd ed., Vol. 3). Beirut: Dar Sadir. [In Arabic]
- Ibn Manzur, Muhammad bin Makram. (1993). *Lisan al-Arab* (3rd ed., Vol. 11, p. 11). Beirut: Dar Sadir. [In Arabic]
- Izutsu, Toshihiko. (2008). *God and man in the Quran* (A. Aram, Trans.).

- Tehran: Farzan Publications. [In Persian]
- Khakpour, Hossein, Hasoumi, Valiollah, & Keikha, Fatemeh. (2017). Analysis of lexical collocations in Surahs Hajj and Mu'minun. *Islamic Text Studies*, (No. 4), 15-29. [In Persian]
- Morsali, Noushafarin, Mohtadi, Hossein, & Far' Shirazi, Seyed Haidar. (2018). Semantic analysis of the word 'Azab in the Quran based on syntagmatic and paradigmatic relations. *Literary-Quranic Research Quarterly*, (No. 6), 155-185. [In Persian]
- Pirzadnia, Mina, Abdi, Malek, & Ghasemi, Razieh. (2016). Phonetic layer analysis of Surah Anbiya from a stylistic perspective. *Quarterly Journal of Literary and Quranic Research*, 4(4). [In Persian]
- Qara'ati, Mohsen. (2004). *Tafsir Noor* (Vol. 1, p. 448). Tehran: Quran Lesson Cultural Center. [In Persian]
- Qurtubi, Muhammad bin Ahmad. (1946). *Al-Jami' li Ahkam al-Quran* (Vol. 3). Cairo: Dar al-Kutub al-Misriya. [In Arabic]
- Qurtubi, Muhammad bin Ahmad. (1946). *Al-Jami' li Ahkam al-Quran* (Vol. 3, p. 378). Cairo: Dar al-Kutub al-Misriya. [In Arabic]
- Raghib Isfahani, Hossein bin Muhammad bin Fazl. (1996). *Al-Mufradat fi Gharib al-Quran* (Dr. Seyed Gholamreza Khosravi Hosseini, Trans. & Res.). Tehran: Mortazavi Publications. (2nd ed.)
- Raghib Isfahani, Hossein bin Muhammad bin Fazl. (1996). *Al-Mufradat fi Gharib al-Quran* (Dr. Seyed Gholamreza Hosseini, Trans. & Res.) (Vol. 1, p. 152). Tehran: Mortazavi Publications. (2nd ed.) [In Persian]
- Safavi, Kourosh. (1994). *From linguistics to literature*. Tehran: Sooreh Mehr Publications, p. 80. [In Persian]
- Salehi, Majid. (1995). Artistic creation in literary texts and divine words. *Honar Quarterly*, (No. 30), 500-514. [In Persian]
- Sharifi, Shahla, & Mojtaba Namvar Farougi. (2012). A new classification of collocations considering metatextual features. *Linguistics and Dialects of Khorasan*, 4(2), 39-62. [In Persian]
- Surah Zumar, Verse 42. [In Arabic]
- Tabatabai, Mohammad Hossein. (1981). *Tafsir al-Mizan* (Vol. 2). Qom: Society of Seminary Teachers of Qom, Islamic Publications Office. [In Persian]
- Zuhayli, Wahba bin Mustafa. (1998). *Al-Tafsir al-Munir fi al-Aqida wa*

۵۴ | دو فصلنامه علمی سراج منیر | سال پانزدهم | شماره ۴۹ | پاییز و زمستان ۱۴۰۳

al-Sharia wa al-Manhaj (Vol. 3, p. 105). Beirut: Dar al-Fikr al-Mu'asir. [In Arabic]

استناد به این مقاله: آقای، رحیم، رضوانی حقیقی شیرازی، محمد مهدی، عارف، علی اکبر. (۱۴۰۳). سراج منیر، کلمات مقتدرن یا مصاحب در قرآن، دو فصلنامه علمی سراج منیر، ۱۵(۴۹)، ۵۴-۱. DOI: 10.22054/ajsm.2024.79247.2029

Seraje Monir is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.